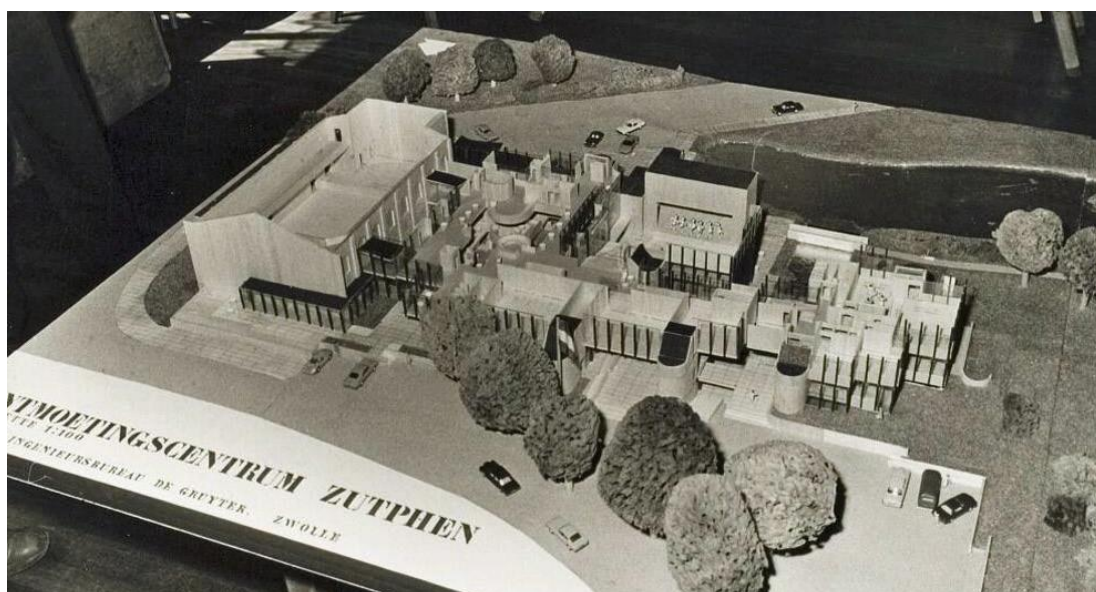

Programmatische invulling en scenario's Hanzehuis Zutphen

Versie 04-07-2024

Colofon

Opdrachtgever:	Gemeente Zutphen
Project:	Programmatische invulling en scenario's Hanzehuis Zutphen
Auteurs:	Dirk Eekma, Bart Vaessen
Co-auteurs(s):	
Versie:	Definitief d.d.
Datum:	04-07-2024

Programmatische invulling en scenario's Hanzehuis Zutphen

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Opdracht	9
1.3	Onderzoeksproces	9
1.4	Leeswijzer	10
1.5	Wat wordt verstaan onder Cultuur?	12
2	Missie, visie, doelen en ambities	13
2.1	Visie	13
2.2	Missie	13
2.3	Doelen	13
2.4	Hanzehuis	14
2.5	Vier functionele afdelingen	16
3	Presentatie	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Programmering, alle genres en publiek, alle doelgroepen	20
4	Participatie	24
4.1	Inleiding	24
4.2	Meedoen is het sleutelwoord	24
4.3	Centrale rol voor de stadsprogrammeur	25
5	Educatie	26
5.1	Inleiding	26
5.2	Het educatieprogramma	26
6	Productie	31
7	Horeca en omgeving	32
8	Samenwerkingspartners in- en buiten Hanzehuis	34
8.1	Interviewronde	34
8.2	Nieuwe huisgenoten?	35
9	Scenario's	38
9.1	Broederenkerk	38
9.2	Drie scenario's Hanzehuis	39

9.3	Stichtingskosten scenario's Hanzehuis	43
10	Vervolg	46
10.1	Toekomstige organisatie Hanzehuis	46
10.2	Exploitatie Hanzehuis	48

Bijlagen

1. Ruimtestaat en ruimtelijke scenario's (separate notitie)
2. Nulmeting (separate notitie)
3. Lijst met gesprekspartners (separate notitie)

Het nieuwe 'Hanzehuis'

Wanneer je straks naar het Hanzehuis aan de Coehoornsingel gaat, kom je in een vriendelijke parkomgeving met brede straten en veel groen, enkele monumentale panden waaronder de prachtige Buitensociëteit en een eigentijds, aantrekkelijk cultuurgebouw. Daar ga je overdag en 's avonds van alles beleven, je talenten en vaardigheden ontwikkelen, misschien wel je huiswerk maken of met je laptop een fijne werkplek vinden of mensen ontmoeten. Hoogstwaarschijnlijk komen de meesten er vaak met de kinderen, om op het terras bij het park heerlijk te genieten, lekker te lunchen, terwijl de kinderen aan het spelen en schommelen zijn, rennen tussen de kunstwerken of een halfuurtje naar muziekles zijn.

Overall in dat uitnodigende, gezellige gebouw is iets te doen of te ontdekken. De ene avond is er een lustrumconcert van Arcato en na afloop speelt een ensemble op het cafépodium. Soms speelt in de kleine zaal een fanfare of een popband en een andere keer is er een Tegenlicht lezing. De andere keer kom je er om in de werkplaats mee te bouwen aan een decor, of naar het OpLab om een groot koffiezetapparaat voor de toneelvereniging op te knappen. En natuurlijk is er maandelijks veel theater, cabaret, dans en popmuziek. Het is een plek waar je telkens terugkeert om iets nieuws te zien en waar je gezien wilt worden; zowel binnen als buiten het gebouw en dat geldt voor zowel inwoners van gemeente Zutphen als uit de regio.

Mensen moeten in het nieuwe huis zichzelf kunnen zijn, zich kunnen uiten op de podia en/of de voorstellingen en concerten bezoeken, workshops, spreekuren, lezingen en scholingen bijwonen, door de partners aangeboden, waarbij ontmoeting en verbinding met anderen centraal staat. Het huis wil een plek zijn die uitdaagt om te leren, te maken, te ontmoeten en te genieten. Je komt er niet alleen voor je culturele activiteit, maar je komt wat eerder en je blijft er graag hangen na afloop.

Niets hoeft, alles kan. Gewoon een aantrekkelijke plek die fijn is, die alleen al vanuit de sfeer en inrichting mensen verleidt om er heen te gaan en te verblijven. Het gebouw moet deze 'uitgaanssfeer' uitstralen, gelegen in een parkachtige omgeving, een uitstekende horeca en natuurlijk bruisend van activiteiten. Een buiten(gewoon)verblijf.

Dé plek om te zijn.

Hanzehuis gaat voor de inhoud, die ook in het licht kan staan van ondersteuning voor hen die moeite hebben om bijvoorbeeld de snelle digitalisering van onze samenleving bij te benen.

Maar je kan er ook een zakelijke meeting houden, gebruik maken van een werkplek met uitstekende wifi of gewoon maar er 'zijn'.

Een 'derde plek' om te verblijven, naast thuis, school/werk.

Last but not teast: Hanzehuis is een HUB van waaruit volledige service verzorgd kan worden naar initiatieven in de wijken.

Dat is waar je van droomt.
Dat is de ambitie die we gaan realiseren!

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

1.1.1 Doelen en ambities gemeente Zutphen, Omgevingsvisie en Cultuurnota

- Iedereen maakt kunst en cultuur mee; ze zijn bereikbaar en beleefbaar voor iedereen
- Kunst en cultuur zijn divers, nabij, relevant, toegankelijk
- Gemeente Zutphen heeft met cultuur een regionale uitstraling en aantrekkingskracht
- Lokaal én regionaal vorm gemeente Zutphen een culturele hotspot en thuisbasis
- Keten & kwaliteit, vestigingsklimaat en leefomgeving
- Culturele voorzieningen en waarde op peil houden
- De waarde en betekenis van cultuur beter benutten
- Versterken van het culturele samenspel.
- Cultuur in de schijnwerpers

"De stad Zutphen heeft in 2040 zijn centrale positie binnen de regio fors versterkt. De afgelopen jaren is ingezet op het onderhouden, verbeteren en vernieuwen van de centrumkracht van Zutphen, zoals die in het verleden heeft bestaan. Er is blijvend geïnvesteerd in regionale voorzieningen op het gebied van cultuur, zorg, horeca, detailhandel, rechtspraak en onderwijs, gekoppeld aan een goede bereikbaarheid binnen de regio.

...

We zetten in op het versterken van het karakter van Zutphen als cultuurstad in de regio. De invulling en profilering als cultuurstad gaan we verkennen en nader omschrijven. De vernieuwing van de Hanzehof biedt ruimte voor een eigentijds cultureel en maatschappelijk cluster dat goed bereikbaar is voor inwoners en bezoekers van buiten de gemeente. Met de ontwikkeling van een cultuurcorridor realiseren we een uitnodigende en herkenbare verbinding tussen de Hanzehof en de binnenstad. We zetten in op het in goede banen leiden van bezoekersstromen door slimme ontsluitingsstructuren, een autoluwe binnenstad en promotie van parkeergelegenheid aan de randen, bewegwijzering en aantrekkelijke rode lopers en wandelroutes richting en door de binnenstad.

...

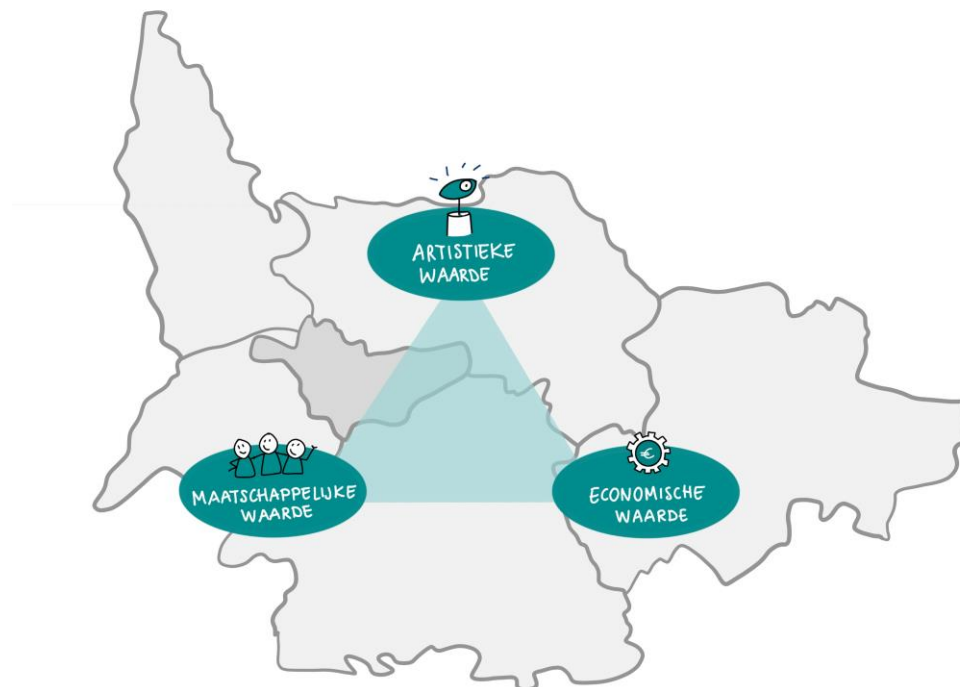
Ons cultuuraanbod is uitnodigend en goed bereikbaar voor onze eigen inwoners en bezoekers van buiten de gemeente. Hotspots in en rondom de binnenstad, zoals de musea, De Hanzehof.

...

Als gemeente investeren we in een divers, toegankelijk en uitnodigend cultuuraanbod passend bij de bezoekers en inwoners. Wat we hebben aan cultuuraanbod willen we in stand houden en uitbreiden. We zetten in op het versterken van het karakter van Zutphen als cultuurstad in de regio".¹

Op een aantal gebieden geven de plannen van het Hanzehuis een belangrijke impuls aan ambities van de Omgevingsvisie. Binnen het culturele domein is dat goed zichtbaar in de onderstaande waardendriehoek:

¹ Citaten uit de concept omgevingsvisie Zutphen 2040

In diverse onderzoeken van Gerard Marlet (Atlas Nederlandse Gemeenten) wordt aangetoond dat een sterke culturele sector de aantrekkelijkheid en het economisch klimaat van de gemeente versterkt (meer bestedingen en overnachtingen). Erfgoed en theaters spelen daarin een hoofdrol. In een gemeente leidt een sterk cultureel veld tot werkgelegenheid, meer welzijn, leefbaarheid, talentontwikkeling, sociale cohesie, innovatief vermogen, kostenreductie bij preventie en jeugdzorg. Kortom: elke euro die men investeert in cultuur, rendeert ook op andere terrein in de samenleving. De koppelkansen van cultuur en erfgoed met de sociaal-economische visie vormen hier de kern van de zaak; zeker in een cultureel zo begaafde gemeente als Zutphen.

Als basis voor het werken aan Hanzehuis is ook de Cultuurnota 'impulsgevend'. Naast de bovengenoemde impulsrichtingen uit de nota focust deze rapportage op speerpunt 4: De Hanzehof als 'Huis van de Stad'. Het Hanzehuis is echter geen doel op zich, maar een manier om bij te dragen aan alle speerpunten en doelen in de Cultuurnota en de Omgevingsvisie.

1.1.2 De culturele invulling

De stichtingen Hanzehof, Muzehof en Bij de Bieb voeren belangrijke delen van het culturele programma van de gemeente Zutphen uit. Hierover worden jaarlijks prestatieafspraken over afgesproken en jaarlijks een subsidie over afgesloten. De stichtingen Hanzehof en Muzehof maken gebruik van de locatie De Hanzehof. De

stichting Bij de Bieb heeft haar hoofdvestiging in de Broederenkerk en maakt gebruik van de locatie Warnshuus.

De locatie Hanzehof is in 2022 overgenomen door de gemeente Zutphen en wordt verhuurd aan de stichtingen. De locatie is gedateerd, vertoont gebreken en is aan vernieuwing toe. De locaties Broederenkerk en het Warnshuus zijn al langere tijd in bezit van de gemeente Zutphen en worden verhuurd aan de bibliotheek.

De Broederenkerk blijft de hoofdvestiging van de bibliotheek. Behalve waar boeken lenen en lezen vinden daar ook andere culturele en maatschappelijke activiteiten plaats. Daarmee geven we een goede culturele invulling aan dit monument en gedeelte van de stad. Bij het scenario Broederenkerk staat beschreven wat zoal in de Broederenpark kan gebeuren. De mogelijkheden voor de volledige bibliotheek zijn echter beperkt qua ruimte en akoestiek. Door ook in het Hanzehuis aanwezig en actief te zijn, kan de bibliotheek zich volledig ontplooien en bovendien gebruikmaken van de synergie die ontstaat in de samenwerking met de cultuureducatie en de podiumfunctie. Het Hanzehuis profiteert dan van extra toeloop vanwege de activiteiten van de bibliotheek.

De gemeente werkt samen met de stichtingen aan de vernieuwing van de locatie Hanzehof. Ook het culturele programma dat op de betreffende locatie wordt uitgevoerd en de organisatie van uitvoering van dit programma worden mogelijk gewijzigd. Bij de wijziging van het programma en de organisatie ervan kan het zijn dat er onderdelen van de werkzaamheden van de bibliotheek worden toegevoegd aan de locatie de Hanzehof, of anderszins programma dat wordt uitgevoerd door culturele bedrijven in Zutphen. De gemeente en de stichting Bij de Bieb verkennen samen hoe de Broederenkerk op een goede manier als hoofdvestiging kan functioneren.

1.2 Opdracht

De 'Kaderstellende notitie bestuursopdracht Hanzehof-complex en accommodatie bibliotheek' is uitgangspunt voor de gemeentelijke opdracht. De gemeente Zutphen heeft 4advies een adviesopdracht verstrekt, bestaande uit de volgende delen:

1. Nulmeting, onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid en mogelijke verbeteringen.
2. Het formuleren van het culturele, creatieve en educatieve programma, de mogelijke samenwerkingsverbanden en gebruikers en de passende samenwerkingsmodellen / organisatie voor de locatie Hanzehof en de locatie Broederenkerk.
3. Advies over de haalbaarheid van een centraal cultureel opleidingscentrum.

De resultaten van het eerste onderdeel, de nulmeting, zijn opgenomen in een separate rapportage.

Het tweede en derde hoofdonderdeel (programma en haalbaarheid opleidingscentrum) zijn gelijktijdig en in onderlinge samenhang onderzocht. De resultaten hiervan treft u aan in deze rapportage.

1.3 Onderzoeksproces

Het was, is en blijft een uitdagende en inspirerende tocht om vorm te geven aan de ambitie van de Cultuurnota voor het creëren van een 'nieuwe Hanzehof'. Wij, als adviseurs van 4advies, werken er met de drie initiërende instellingen, de Hanzehof,

de Muzehof en Bij de Bieb (de kernpartners), onder toezicht van de gemeente met erg veel plezier aan. Tijdens deze reis groeit het besef, dat Hanzehuis een uniek project is, dat van bijzondere waarde kan zijn voor de gemeente Zutphen, de regio, de cultuur en de burgers.

We denken dat het alleen maar kan slagen, als de kernpartners de handen in elkaar slaan, in het gebouw. Daarom spreken we niet meer van de drie kernorganisaties in 'de nieuwe Hanzehof', maar van (het) Hanzehuis met daarin verschillende functies. Het Hanzehuis is straks van iedereen; de 'vaste' inwoners, de passanten, de gebruikers en hun klanten, kortom van heel Zutphen. Hoe de 'organisatie' van die samenwerking eruit zal zien, is nog onderwerp van verder onderzoek en ontwikkeling.

De toekomstige samenwerking van de kernpartners krijgt al vorm tijdens de planontwikkeling. Het onderzoek en de daarbinnen gecreëerde ideeën en plannen zijn het resultaat van co-creatie van de kernpartners en 4advies. Dat betekent ook dat de kernpartners voor bepaalde elementen tekstbijdragen hebben geleverd. 4advies is verantwoordelijk voor de eindredactie.

De plannen zijn ontwikkeld in samenwerking en afstemming met de werkgroep en de stuurgroep.

De werkgroep is verantwoordelijk voor de inhoudelijke planontwikkeling binnen het onderzoek. De leden zijn de directeur-bestuurders van de Hanzehof en BIJ de Bieb, de directeur van de Muzehof (wisseling vertegenwoordiger in mei en juni 2024), beleidsadviseur Team Cultuur gemeente Zutphen en de adviseurs van 4advies. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de vaststelling van de onderzoeksresultaten c.q. het plan, de algemene processturing en de voorbereiding van de bestuurlijke besluitvorming van de partners en de gemeente. De leden zijn de portefeuillehouder Cultuur, de opdrachtgever, de projectleider, de beleidsadviseur Team Cultuur (allen gemeente Zutphen), de directeur-bestuurders van de Hanzehof en BIJ de Bieb, de directeur van de Muzehof (wisseling vertegenwoordiger in mei 2024) en de adviseurs van 4advies.

1.4 Leeswijzer

Vanaf hoofdstuk 4 van deze rapportage wordt regelmatig de wij-vorm gebruikt. 'Wij' staat hier voor de kernpartners Hanzehof, Muzehof en BIJ de Bieb. We kiezen deze vorm omdat dit plan is ontwikkeld in onderlinge samenwerking van deze drie kernpartners, onder verantwoordelijkheid van 4advies als opdrachtnemer.

1.4.1 Ambities en plannen

We maken een vooruitstrevend plan voor de vernieuwbouw van de Hanzehof. Dat doen om een eigentijds, functioneel en tot de verbeelding sprekende plek te realiseren. Met podia, met cultuureducatie en participatie, met cultuurproductie, waar voortdurend veel te beleven is. We doen dit voor alle inwoners van de gemeente en voor de bezoekers aan Zutphen.

Daarna worden missie, visie, doelen en ambities van het Hanzehuis en van de partners beschreven (het waarom).

En dan gaat het over het 'wat'. Activiteiten gerangschikt langs de lijnen van de culturele en maatschappelijke functies die Hanzehuis gaat huisvesten: Allereerst de vele mogelijkheden die onder de noemer presentatie vallen. Dat zijn bijvoorbeeld de podiumactiviteiten, maar in Hanzehuis is dit begrip veel breder. U leest erover in dat hoofdstuk.

Met de komst van partner Bij de Bieb krijgt participatie een nieuwe dimensie in het Hanzehuis. In dat hoofdstuk wordt beschreven hoe vorm te geven aan de manier waarop de kerninstellingen samen met deelnemers en partners betekenisvolle maatschappelijke en culturele projecten kunnen realiseren, waarin 'mee-doen en mee-maken' de sleutelwoorden zijn. Ook komt hier de invulling van de Broederenkerk ter sprake.

Natuurlijk is Hanzehuis ook de plek, waar educatie onmisbaar is, zowel in het huis zelf, als vanuit het huis in de wijken en het onderwijs. Ook hier wordt de breedte opgezocht, niet alleen de cultuureducatie, maar ook de maatschappelijke begeleiding van tal van groepen in de samenleving.

En om de keten van de talentontwikkeling helemaal rond te maken - van kennismaken door te kijken en te ervaren, via leren en opleiden - kan het maken niet ontbreken. Het Hanzehuis als huis van productie. Het 'gemaakte' krijgt een plek op de podia. Daarmee is de cirkel rond. Dat staat beschreven in het gelijknamige hoofdstuk.

En dat doen de kernpartners van het Hanzehuis niet alleen. Ze zoeken nadrukkelijk hun maatschappelijke en culturele partners op en nodigen hun uit om deze ambitie vorm te geven. We hebben een zeer brede oriëntatie uitgevoerd in aanvang van dit project en een lange lijst van partners gesproken. U leest de lijst in een van de bijlages. We hebben daarbij niet alleen waardevolle inzichten opgedaan, maar ook interesse ontmoet van partners, die eventueel wel een belangrijke rol zouden willen spelen in het verder vorm geven de ambitie van het Hanzehuis.

1.4.2 Scenario's

Bij het vormgeven van een nieuw huis is het belangrijk te starten bij de inhoud: eerst het 'wie, waarom en welke' en daarna het 'hoe en wat'. Bij het beschrijven van de scenario's wordt dit concreet. Hier worden inhoudelijk een drietal scenario's beschreven. De inhoud grijpt natuurlijk terug op de eerdere hoofdstukken.

De scenario's hebben elk hun specifieke focus:

1. Focus op versterking educatie en participatie
2. Focus op versterking podiumfunctie
3. Focus op versterking productie en experiment

Van deze scenario's beschrijven we de programmatische inhoud, de huisvesting en de stichtingskosten.

1.5 Wat wordt verstaan onder Cultuur?

Cultuur is onderdeel van ons leven en onze maatschappij. Cultuur is een uiting van samenzijn en verbondenheid (VNG, 2024):

“Van corso tot concerten: cultuur maakt deel uit van ons maatschappelijk leven. En daar zijn professionele makers voor nodig. Inwoners luisteren naar muziek, zingen in een koor, gaan naar een festival, lopen mee in een carnavalsoptocht, lezen boeken, genieten van erfgoed en architectuur, bezoeken een museum of zijn er vrijwilliger. De ene keer zijn ze als maker of deelnemer betrokken, de andere keer als ontvanger. Cultuur ontstaat overal waar mensen een gemeenschap vormen.”

Er wordt dus een breed cultuurbegrip gehanteerd: podiumkunsten (waaronder muziek, dans en toneel), beeldende kunst, amateurkunsten, kunsteducatie, bibliotheekwerk, de culturele accommodaties, cultuursubsidies, evenementen et cetera.

2 Missie, visie, doelen en ambities

2.1 Visie

Hanzehuis is een bijzondere, aantrekkelijke plek voor cultuur in een prachtige omgeving met park en statige gebouwen. Een plek die bruist van de energie, cultuur en gezelligheid. Hanzehuis is een plek waar je graag naar toe gaat, voor een avond uit in het theater, een bijeenkomst, een les, een lekker hapje eten of gewoon om er te verblijven, omdat het zo'n unieke plek is: The place to be.

Bij Hanzehuis is iedereen welkom om kunst en cultuur mee te maken, om te leren en te ontmoeten! Juist door die ontmoetingen met anderen, kunnen begrip en waardering groeien. Juist door het opdoen van vaardigheden in cultuur kunnen mensen beter deelnemen aan de samenleving. Kunst en cultuur maken mensen creatiever, slimmer, aardiger en vaardiger. Daardoor groeien hun mogelijkheden om mee te doen met cultuur en in de samenleving. Dat is waar Hanzehuis voor staat: artistieke kwaliteit, maatschappelijke betrokkenheid en een wezenlijke bijdrage aan recreatie en lokale economie.

Dat betekent ook samenwerken met andere aanbieders, openstaan voor initiatieven, eropuit gaan naar de wijken en bezoekers en makers van buiten de gemeente trekken. Dan kan allemaal vanuit een vitaal en goed toegerust Hanzehuis.

Hanzehuis is een huis van verhalen; delen en inspireren; een culturele en maatschappelijke hotspot aan de rand van de binnenstad in een aantrekkelijke parkomgeving.

2.2 Missie

Wij willen een plek zijn zonder drempels voor alle inwoners om te ontmoeten, te ontdekken, te leren en te participeren.

We bieden culturele, maatschappelijke en educatieve programma's voor een breed publiek, waaronder expertise en ondersteuning voor zowel professionele cultuurmakers, als cultuurmakers die in hun vrije tijd actief cultuur maken. Van professionele voorstellingen tot muziek, theater-, dans- en circuslessen. Van technische ondersteuning tot zaalverhuur. Van oriëntatie en samenspel tot specialisatie.

Bezoekers bouwen samen met de organisatie(s) in het Hanzehuis aan bestaande- en nieuwe communities. We brengen actuele en maatschappelijke vraagstukken onder de aandacht. We helpen mensen verder op weg in de samenleving. We zorgen voor beleving, we vermaken, stimuleren persoonlijke- en talentontwikkeling, ontmoeten en stimuleren.

Uitgangspunt: Voor iedereen - Van iedereen - Door iedereen.

2.3 Doelen

We stellen onszelf doelen die gericht zijn op de culturele infrastructuur, de samenleving en de economie.

2.3.1 Hoofddoel

Het woon-, leef- en vestigingsklimaat in Zutphen en in de regio positief beïnvloeden vanuit kunst en cultuur.

Dit bereiken we door de deelname van bewoners van alle leeftijden aan de culturele en maatschappelijke activiteiten, die door Hanzehuis worden geïnitieerd, georganiseerd en/of gefaciliteerd.

2.3.2 Doelen

We streven deze doelen na:

- We ontwikkelen een sluitende keten van 'interesseren', 'leren', 'produceren' en 'presenteren'.
- We stimuleren inwoners en communities om zelf te gaan programmeren met thema's en onderwerpen die hen bezighouden en waar ze hun kennis en kunde willen delen met andere inwoners, binnen en buiten de muren van Hanzehuis.
- We (Hanzehuis) worden door inwoners, gebruikers of bezoekers, binnen en buiten het culturele veld gezien als coöperatief, innovatief en deskundig en gericht op co-creatie en coproductie.
- We kennen een duurzaam gezonde financiële positie met een verantwoorde mix tussen middelen uit de markt en subsidie.
- We dragen bij aan:
 - een inclusieve samenleving;
 - versterking kunst- en cultuureducatie en participatie;
 - een leven lang leren;
 - persoonlijke- en talentontwikkeling.
- We zetten in op één gezamenlijke programmering van alle disciplines. Zo brengen we partijen bij elkaar en fungeren als culturele broedplaats en professioneel podium ineen.

2.4 Hanzehuis

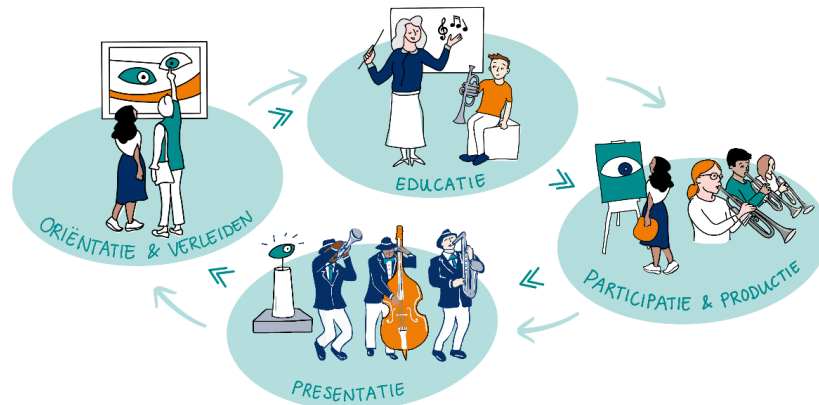
Met als uitgangspunt bovenstaande doelen karakteriseren wij hieronder hoe we deze willen verwezenlijken en wat Hanzehuis zou moeten zijn.

2.4.1 Centrum voor levenslange ontwikkeling

Voor kinderen, jongeren maar ook voor volwassenen, ouderen en speciale doelgroepen is Hanzehuis de plek om zich te oriënteren, te ontwikkelen en te scholen in culturele en maatschappelijke vaardigheden of om er gewoon van te genieten. Ieder op zijn of haar eigen niveau en in eigen tempo. De kracht van Hanzehuis ligt in de culturele levensloop. Die begint op vroege leeftijd en kent geen eindpunt. Door de overheid wordt 'leven lang ontwikkelen' of 'leven lang leren' gestimuleerd. Zo nemen wij onze rol in de culturele levensloop van mensen.

Hanzehuis is de plek voor de verbeelding. Op de podia van Hanzehuis kun je je laten inspireren door het mooiste wat Nederland te bieden heeft op het gebied van theater, dans, literatuur en muziek. Of je maakt je dromen waar, door zelf op het podium te staan, daarin begeleid door de medewerkers of netwerkpartners van Hanzehuis.

Schematisch is deze culturele levensloop (de culturele cirkel) als volgt weer te geven:

2.4.2 Centrum voor maatschappelijke verankering

De kracht van Hanzehuis ligt in de samenwerking met andere partijen. Met een efficiënte kern van vaste medewerkers ondersteunen en verbinden we een groot netwerk van cultuuraanbieders, vrijwilligers en docenten, geen concurrenten, maar partners. Van zorgaanbieders tot scholen. Van zelfstandig professionals tot amateur-verenigingen. Door het netwerk stevig in te richten en goed te ondersteunen kunnen partners elkaar inspireren en zo innovatie binnenhalen. De wereld verandert snel en Hanzehuis organiseert zich zo dat het daarop in kan spelen en samen met partners cultuur en educatie een plek in de samenleving kan geven.

Door de vergrijzing van de samenleving ontstaat een steeds groter wordende groep vitale senioren met relatief veel vrije tijd. Tegelijkertijd ook de groep van mensen, die in een isolement terechtkomen en/of kampen met gezondheidsproblemen en zingevingsvraagstukken. Door om ons heen te kijken en verbindingen aan te gaan met doelgroepen in de stad kan Hanzehuis daarin een vitale rol spelen, voor diverse groepen van jong tot oud met diverse en vaak uiteenlopende interesses.

Wij realiseren ons dat we niet alles zelf kunnen en moeten doen. We willen aanvullend zijn aan de markt. Zo blijven we een onafhankelijk regisseur en kunnen we een aantrekkelijke partner zijn voor de partijen met wie we samenwerken. We gaan gemeenschapsgericht werken, wij alleen zijn niet de uitvoerders, de inwoners worden ook producenten (naast consumenten).

2.4.3 Regisseur/aanjager in cultuur

Vanuit het Hanzehuis jagen we cultuur aan in onze gemeente en pakken de regierol op waar gewenst. Vanuit het Hanzehuis delen we kennis en kunde met alle partners in onze gemeente. Dat doen we zoveel mogelijk domein overstijgend, dus in samenspel met bijvoorbeeld het sociaal domein of het onderwijsdomein. Cultuur is niet alleen een doel, maar ook een middel. Niet alleen programmeren we een totaalaanbod voor al onze inwoners, we doen dit ook sámen mét onze inwoners. We halen informatie op (niet alleen zenden, maar ook ophalen) en programmeren in en mét de wijken. We brengen professionals en amateurs samen door inspirerende workshops en bijeenkomsten. Zo bouwen we aan een sterke culturele infrastructuur, met als spil en motor Hanzehuis. Voor, met en vooral door de inwoners! We organiseren en ondersteunen initiatieven vanuit de wijken tot ze het zelf kunnen.

2.4.4 Innovator door slim samenspel

Onze samenleving verandert in snel tempo. Culturele instellingen kunnen daarbij niet achterblijven en zullen permanent moeten innoveren om aan te blijven sluiten bij wat de samenleving van hen vraagt. Alle drie de instellingen, die aan de wieg van Hanzehuis staan, hebben specifieke competenties en netwerken. Door die samen te voegen kunnen wij de ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen omzetten in nieuwe producten en diensten. In één huis zetten we in op kruisbestuiving en kunnen medewerkers elkaar inspireren tot innovatie, kennisdelen en wordt ieders netwerk gedeeld en benut.

Tegenwoordig vermengen de diverse kunstdisciplines zich moeiteloos. Cross-over (mix van stijlen, disciplines, doelgroepen) speelt een belangrijke rol in de beleving en waardering van kunst en cultuur en draagt ook bij aan de toegankelijkheid daarvan. De grote populariteit van veelal multidisciplinaire festivals is hier een voorbeeld van. Het maakt de moderne consument ook tot een "culturomnivoor". De ene dag naar een museum, de volgende dag naar een musical of popconcert. Ook nieuwe doelgroepen ontstaan. Ontmoeting, verbinding, persoonlijke en sociale ontwikkeling, zingeving en gemeenschapszin, cultuur is in toenemende mate daarin een nadrukkelijk aanwezige factor. Hanzehuis kan door de bundeling van haar kennis, ervaring en netwerken hieraan een innovatieve bijdrage leveren.

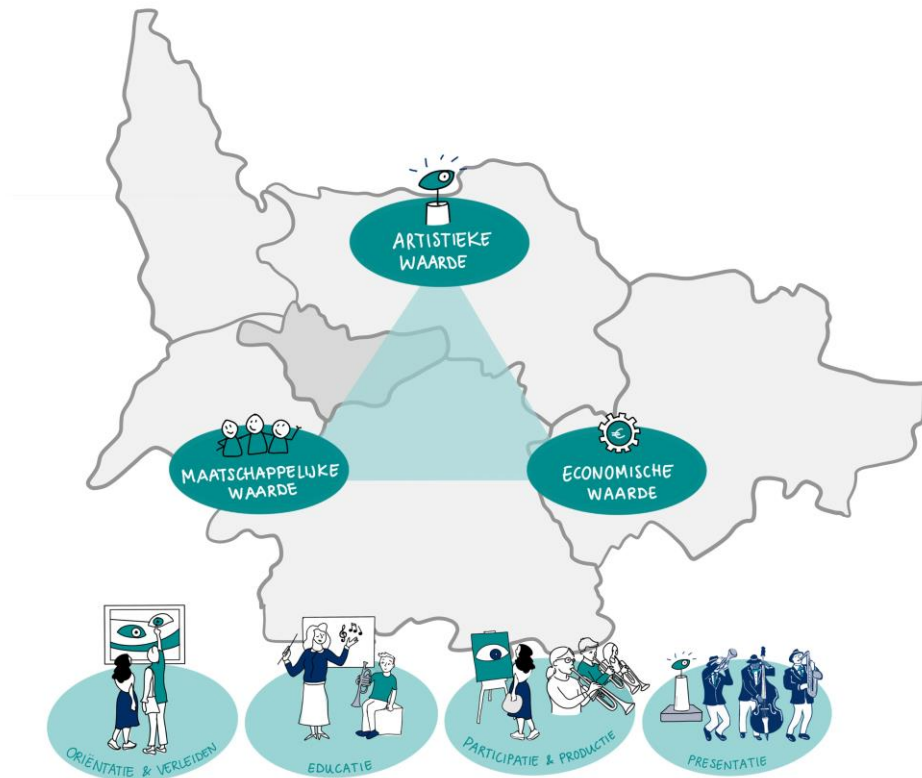
We hebben daarbij speciale aandacht voor de ontwikkeling van jonge mensen. We willen daarom graag expliciet bijdragen aan de gemeentelijke ambitie om de popmuziekcultuur aan te jagen door een infrastructurele keten op te zetten als voedingsbodem voor popmuziek in Zutphen.

2.5 Vier functionele afdelingen

Hanzehuis brengt de activiteiten en diensten die de drie instellingen nu afzonderlijk hebben, zoveel mogelijk onder in functionele afdelingen, presentatie, educatie, participatie en productie, die alle vier weer verbinding hebben met elkaar.

Je kunt er kijken en luisteren, je laten verrassen, je kunt er leren, je kunt er maken of je kunt er gewoon komen, omdat het een mooie plek is,

Door functies slim te koppelen en te verbinden worden alle activiteiten en diensten beter zichtbaar en toegankelijker voor het publiek. Daarnaast kunnen vanuit de culturele basisinfrastructuur nieuwe producten worden ontwikkeld.

Daarmee dragen we bij aan de in de figuur benoemde waarden van cultuur.

Allereerst is er de artistieke waarde. Dat gaat over de zowel de artistieke presentatie van kunst en cultuur, als het genieten ervan en deelnemen aan. Mensen zijn bereid om een kaartje te kopen voor het bijwonen van een uitvoering in het theater of deel te nemen aan een cursus of lid te zijn van een bibliotheek. Die kosten (inclusief ketenkosten) weerspiegelen een deel van de waarde die mensen aan het culturele aanbod hechten.

Het culturele aanbod in de gemeente Zutphen heeft daarnaast een economische waarde. Dan gaat het om mensen uit de regio en toeristen die een gemeente bijvoorbeeld vanwege een museum, erfgoed, tentoonstelling of een voorstelling bezoeken. Dat zorgt voor werkgelegenheid en inkomsten bij betreffende culturele instellingen. Het zorgt ook voor toeloop van mensen uit de regio en toeristen die bestedingen doen in de gemeente en/of overnachten. Voorbeeld is het bezoek aan een museum: elke euro die daar besteed wordt, kan met een factor 2,5 vermenigvuldigd worden voor bestedingen in horeca en mkb. Volgens onderzoek van Gerard Marlet scoren daarbij met name erfgoed en theater goed voor de aantrekkelijkheid van een gemeente. Daarnaast blijkt dat cultuur en erfgoed bijdragen aan een gunstig vestigingsklimaat, ook voor bedrijven.

Tot slot heeft cultuur een maatschappelijke waarde. Dat uit zich bijvoorbeeld in het verhogen van welzijn, brede welvaart en sociale cohesie en in het tegengaan van eenzaamheid. Cultuur draagt bij aan ontwikkeling van burgerschap, geletterdheid

en een toenemend vermogen om te kunnen gaan met complexiteit van de samenleving. Cultuur blijkt ook te leiden tot lagere kosten voor preventie. Ook dragen de culturele instellingen in de gemeente bij aan de cultuureducatie op scholen en daarbuiten. De centra voor cultuureducatie en de wijkcultuurcentra zijn vooral gericht op cultuurdeelname en dus de sociale waarde van kunst en cultuur. Op die manier zorgt cultuur mogelijk voor betere onderwijsprestaties en een hogere productiviteit onder de bevolking, en voor een betere gezondheid en minder leefbaarheidsproblemen in de wijken van de gemeente. Door het verbinden van de culturele opdracht met de maatschappelijke opgaven van de bibliotheek, ontstaat een evidente versterking van dit domein.

We beschrijven in de volgende hoofdstukken de uitwerking van de verschillende hoofdfuncties: Presentatie, Participatie, Educatie en Productie.

We baseren onze ambities op een gezonde mix van landelijke ontwikkelingen, kengetallen en eigen ervaringen en inzichten.

3 Presentatie

Onder de presentatiefunctie van Hanzehuis verstaan wij het mogelijk maken van alle openbare voorstellingen, evenementen, culturele verhuringen, producties, lezingen, presentaties en aanverwante activiteiten waarbij grote aantallen mensen met cultuur in aanraking komen en waar ze in de meeste gevallen een toegangsprijs voor betalen.

3.1 Inleiding

Hanzehuis is de plek in Zutphen waar het gaat om de programmering en organisatie van voorstellingen en andere kunst- en cultuuruitingen. We hebben de kennis en mogelijkheden in huis voor een op het publiek afgestemde programmering in alle mogelijke disciplines en vormen.

De Buitensociëteit is een parel qua locatie. Met de beoogde verbouw worden de mogelijkheden geschapen voor een verdere uitbouw van deze functie, zowel op het gebied van doelgroepen als disciplines.

We streven ernaar om zoveel mogelijk inwoners van Zutphen (en de regio) te laten genieten van cultuur, theater en muziek.

Door de samenwerking binnen de organisatie liggen er veel nieuwe kansen, die wij hieronder beschrijven.

Alle drie de huidige instellingen hebben een aandeel in het presenteren van podiumkunsten en presentaties.

Op dit moment bezoeken ruim 77.000 mensen uit de regio de presentaties van de huidige instelling²en. We willen dit publiek verbreden en vergroten. We richten ons daarbij vooral op de marktsegmenten, zoals boven beschreven.

De programmering is markt- en vraaggericht. De verdeling qua genres is breed en representatief voor het theater en muziekaanbod: cabaret, toneel, opera, klassieke muziek, dans, musicals, muziektheater, theatercollege, literair, debat, show, revue, kinder- en jeugdvoorstellingen en theaterconcerten. Professioneel en amateur. We onderscheiden ons door een brede programmering en profilering, door een hoge gastwaardering.

Alle gasten moeten een onvergetelijke ervaring krijgen die inspireert, raakt en ontspant, of dat nou door dat klassieke concert komt van dat gerenommeerde orkest, of door de presentatie van die jonge kinderen, die voor het eerst hun schreden op de planken zetten.

Wij denken dat we hierdoor bijdragen aan de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van de inwoners van Zutphen en de directe omgeving. Hoe meer inwoners we weten te binden, hoe beter.

De huidige accommodatie voldoet niet meer aan deze kwalitatieve norm. Ook de organisatie vereist ontwikkeling.

² De presentatie cijfers van Bij de Bieb (verslag 2023) zijn niet uitgesplitst over de vestigingen. Het betreft een educated guess. Tevens moet vermeld, dat het groepsgewijs presenteren cijfermatig achterblijft t.o.v. de doelstelling van Bij de Bieb, vanwege gebrek aan geschikte ruimte daarvoor.

Het doel is om zoveel mogelijk zalen vol te krijgen met enthousiaste mensen ongeacht hun financiële middelen, afkomst, opleidingsniveau. Iedereen moet mee kunnen doen. Wij gaan programmeren voor de kleine en de grote portemonnee, voor de klassieke muzikliefhebber en de jongere popfan. Alle leeftijden komen aan bod.

3.2 Programmering, alle genres en publiek, alle doelgroepen

De huidige professionele programmering is sinds 2021 afgestemd beter afgestemd op verschillende doelgroepen en voorkeuren. Het afgelopen jaar (2023) is de gemiddelde zaalbezetting al met 13% gestegen. We zijn op de goede weg. Dit betekent dat we qua theater- en muziekprogrammering inzetten op een brede programmering (alle doelgroepen), waarbij er speciale aandacht is voor jeugd (ook via cultuureducatie) en lage inkomens. Het is van essentieel belang dat we dit samen met andere organisaties doen uit het culturele en sociale domein. Zij hebben de ingangen tot de moeilijker bereikbare doelgroepen. Een gezamenlijke programmering met een goede marketing is van belang voor een succesvol cultureel veld waarbij cultuur niet alleen als doel, maar ook als middel wordt ingezet.

Samen met Schouwburg Lochem programmeren we voor de regio, we hebben één programmering en één marketingafdeling. Dit maakt onze inkooppositie sterker, we vergroten onze kennis en kunde en verkleinen ons afbreukrisico. We kijken welke programmering in welke zaal tot zijn recht komt. Lochem heeft een meer lokaal en provinciaal profiel (geen klassiek, wel populaire muziek), Zutphen meer regionaal en ietwat Randstedelijk en klassieke en popprogrammering. Wel hebben beide theaters een breed profiel waarbij gekeken wordt naar de samenstelling van de gemeente/stad en regio.

Hanzehuis heeft technisch zeer goede voorzieningen in haar theaterzaal; de in 2006 gerenoveerde en verhoogde theatertoren is gemaakt voor 700-800 stoelen, maar de zaal heeft er nu maar 550. (Praktisch verkoopbaar 530, vanwege impressariaatsplekken, rolstoelen en regieplekken).

Daar lopen we in de programmering soms vast. We zitten onder de grens van 700 stoelen wat ons verdienmodel voor de zaal beperkt en waardoor we nog steeds grote namen mislopen. Met de gewenste inwonersgroei van Zutphen zou in de nieuwe constellatie een grotere zaalcapaciteit beter aansluiten op de technische mogelijkheden, de aantrekkelijkheid voor artiesten en de financiën.

Voor de amateurprogrammering hebben we alle faciliteiten in huis. In de culturele cirkel is natuurlijk dát optreden aan het eind van de cyclus hét moment waar de speler, muzikant of performer naar toe leeft en waar hij/zij de talenten kan laten zien aan de omgeving.

Naast de hoge financiële drempel echter ontberen we een zaal, die voor veel van deze initiatieven beter geschikt is: een Kleine Zaal.

Ook de programmafunctie vanuit de bibliotheek vindt gedeeltelijk in Hanzehuis zijn plek. We programmeren immers gezamenlijk en in samenhang.

Vanuit de vijf wettelijk verankerde bibliotheekfuncties voeren we de functie 'bevorderen van lezen en kennismaken met literatuur' uit.

Wat we zoal gaan op de podia in Hanzehuis (en in de wijken) gaan doen:

- Leesbevordering en leesplezier programma's
- Programmering rondom landelijke evenementen zoals Boekenweken, voorleesdagen voor kinderen en volwassenen
- Lezingen door schrijvers (bv Adriaan van Dis, Ozcan)
- Festivals, zoals nieuw Zutphens Peil voor VO-leerlingen

We hebben daarvoor geen zalen nodig van 500 en meer, maar een kleine accommodatie, die past bij deze programmering.

3.2.1 Special: Kleine Zaal

Voor de totale programmering is een kleine (multifunctionele) zaal onontbeerlijk. Dat komt ook uit de vele interviews die er gehouden zijn met andere (culturele) spelers in de gemeente. Voor kleinere theater- en muziekproducties en de literaire activiteiten is de theaterzaal te groot en de Buitensoos al helemaal. Bovendien is die laatste technisch volledig ongeschikt, deze zaal is er m.n. voor muziek. Vanuit het theater is een kleine zaal voor beginnend talent of kwetsbaar aanbod nodig, voor theater en (pop)muziek. Zeker als het gaat om die laatste ontwikkeling (popcultuur) dan is daar nog veel winst te behalen. Met een kleine zaal dragen we bij aan de keten voor talentontwikkeling.

De kleine zaal heeft 200 stoelen die multifunctioneel te gebruiken is, doordat ze een inschuifbare tribune heeft. Ze is geschikt voor theater- en muziekvoorstellingen, lezingen, amateurgezelschappen (ook nog eens veel betaalbaarder), voorspeelavonden, scholen, etc. etc.

Als de artiest (professional of amateur) klaar is voor de volgende stap dan kan deze doorstromen naar de theaterzaal (700 zitplaatsen) óf de Buitensoos (resp. 500 of 1000 sta plaatsen of 300-600 zitplaatsen).

Ook voor de verdere ontwikkeling van de popmuziek (zie paragraaf 'Special: Pop') is een dergelijke 'tussenstap' essentieel.

En last but not least: de programmeringskant vanuit de hoofdfuncties van het bibliotheekwerk zal hier zijn plek krijgen óf op het foyerpodium, voorlezen, schrijven, literatuur...

3.2.2 Special: Cafépodium

Niets is zo leuk en inspirerend dan iets laagdrempelig aanbieden voor een grote groep mensen. Daarom is een podium in de café(foyer) een uitstekende plek voor jamsessies, open podia, voorleessessies, jazzmiddagen, kleine optredens en lokale initiatieven. Dit is een drempelloze voorziening die meteen reuring brengt in een gebouw. Een vleugel (waar iedereen die binnenloopt op kan spelen), simpel licht en geluid en een café opstelling is genoeg voor een doorlopend gezellige sfeer. Het maakt bovendien cultuur zeer toegankelijk. Natuurlijk is een 24/7 goede horecavoorziening onontbeerlijk voor deze zoemende bijenkorf. Je kunt er een krantje lezen terwijl er iemand spontaan een deuntje speelt op de piano. Het lokale koor oefent er wekelijks, overleggen vinden zo veel mogelijk plaats in het café, kinderen worden voorgelezen terwijl (groot)ouders genieten van een goed gezette kop koffie en studenten spreken eraf om op een ongedwongen manier samen te studeren in één van de rustigere hoekjes van de ruimte. We geven een podium aan onze inwoners – voor korte presentaties / kennisdeling/ verhalen vertellen

3.2.3 Special: theater op locatie

We ondersteunen en faciliteren graag theater op Locatie/in de Wijken d.m.v. onze theaterkit (mobiele lichts- en geluid set), kaartverkoop voor derden op locatie en het co- produceren van theater op locatie zoals in juni 2024 'Kings Air', een moderne Shakespeare op Kasteel Verwolde. Samen met de cultureel contactpersoon brengen we het culturele en professionele culturele veld samen door periodieke bijeenkomsten waarbij kennisoverdracht en ontmoeting centraal staan.

3.2.4 Special: Pop

In onze nieuwe positionering focussen we op de versterking van de popcultuur in Zutphen.

We bouwen aan het merk 'Buitensoos' als popzaal. Let wel: de Buitensociëteit wordt veelvuldig gebruikt door/voor verschillende events, waaronder verhuringen door derden en eigen events. De Buitensoos als volwaardige popzaal is niet onze bedoeling. We maken een mix van grote(re) namen en eigen events die bijdragen aan popcultuur (en het ecosysteem van pop) in het algemeen. Dit doen we in overleg met andere (pop)initiatieven in de stad, zoals de Keldersessies.

Wat we toevoegen aan het cultureel palet is een langgekoesterde wens van veel inwoners: een plek waar pop(cultuur) tot haar recht komt. Waar stedelijke, regionale en nationale popnamen een podium krijgen. Dat doen we ook in ons educatieve aanbod (zie het betreffende hoofdstuk). We maken de culturele cirkel ook op het gebied van de popmuziek rond.

Naast de Buitensoos programmering is ook de Kleine Zaal dé ruimte voor popmuziek. Juist vanwege de inschuifbare tribune en inrichting kunnen we snel transformeren van workshop, naar lezing, naar studio en repetitieruimte.

Hanzehuis is daarmee ook een logische plek voor het 'Popkantoor' (werktitel gegeven door gemeente Zutphen). Deze vraagbaak/popmakelaar/knooppunt verbindt vanuit Hanzehuis muzikanten met de stad. En daar zit ook de kracht van de zaal: bestaande kennis verbinden met nieuw talent op het gebied van presentatie, educatie, participatie en inspiratie

De samenwerking met de MBO Podiumacademie is logisch in de keten van pop(cultuur) en valt onder de noemer 'Educatie & Presentatie'. Niet alleen leren, maar ook uitvoeren zijn onderdeel van Hanzehuis.

3.2.5 Special: klassieke muziek

Zutphen is al een stad van klassieke muziek, daarom is Hanzehuis bij uitstek de presentatieplek voor dit genre. Daarmee wordt de keten beter georganiseerd en versterkt. Hiermee wordt uitgedragen dat de keten in de stad aanwezig is en dat de ambitie is om deze te versterken.

De Buitensociëteit is van oudsher één van de oudste en meest gewaardeerde klassieke zalen. Na het Concertgebouw wordt deze zaal geroemd om haar prachtige uitstraling én haar uitmuntende akoestiek. Geen wonder dat Zutphen trots is op deze parel!

Daarom wordt de zaal veelvuldig gebruikt door externe partijen voor eigen klassieke evenementen, concours, CD opnames etc.

Dat is één van de redenen waarom we in de reguliere programmering relatief weinig klassieke programmering hebben. Deze wordt automatisch aangevuld door de diverse klassieke events van/door andere organisaties. Wij ondersteunen deze organisaties heel graag, waardoor onze naam goed is en we een breed pallet aan klassieke programmering kunnen aanbieden. Een aantal voorbeelden zijn Cinconia, het Simeonkwartet en natuurlijk CelloWercken. Met die laatste partij sturen we op verdere uitwerking van het CelloFestival in de zomer en seizoen programmering vanuit de Cello Academie.

3.2.6 Special: Buitensoos

Het merk Buitensoos is nieuw, het bestaat krap 1,5 jaar. Daarvoor werd de zaal gezien als unique selling point, maar er werd te weinig mee gedaan. We zetten in op het merk 'Buitensoos, jouw podium in de stad' als popzaal maar ook als plek waar regionaal talent een plek kan krijgen. Dat doen we o.a. door Buitensoos Live, een terugkerend event waarbij regionale bands samen een avondvullend programma maken. Deze bands zijn te groot voor de kroegen en kleine zalen, maar samen vullen ze een zaal wel.

De zaal wordt veel gebruikt voor niet alleen ons eigen programma, maar ook als interessante plek voor andere gebruikers. Het palet aan activiteiten is veel gekleurd; van grote diners, wijnproeverijen, professionele presentaties, maatschappelijke lezingen, rouw en trouw evenementen en veel maatschappelijke verhuringen herbergt ze een groot deel van de culturele en maatschappelijke activiteiten van onze gemeente en regio.

Special events zijn ook verhuringen als Vroeg Zat, Moordmysterie, Videoclip opnames, silent disco's etc. Veel van dit soort events doen we samen met partners uit de markt, om risico te spreiden en samen marketing te bedrijven.

De Buitensoos is daarmee niet alleen de perfecte zaal voor klassieke muziek en het grootste poppodium van de regio, het is nadrukkelijk een onderdeel van de keten in muzikale ontwikkeling van de stad en van individuele muzikanten. De commercieel interessante activiteiten dragen daarmee (financieel) bij aan de ontwikkeling.

We blijven de zaal met respect gebruiken, behouden de beroemde klassieke akoestiek en maken ruimte voor nieuwe onverwachtse activiteiten.

3.2.7 Special: Buitenpodium

De buitenruimte willen we betrekken bij het nieuwe Hanzehuis door gebruik te maken van het park ernaast. Door het plaatsen van een buitenpodium kunnen we een nog diverser aanbod brengen. Dit podium dient als verlenging van de activiteiten die binnen veelvuldig plaatsvinden en kan (ook) in de zomer gebruikt worden voor bijvoorbeeld festivals, zondagochtend concerten, zomerbijeenkomsten, concertavonden, voorlezen en verhalen vertellen, openlucht optredens en ga zo nog maar door. Want waarom stoppen als je in de buitenlucht kunt genieten van alles wat cultuur zo aantrekkelijk maakt?!

En hoe mooi zou het zijn, als we dat podium onderdeel kunnen laten zijn van een veel bredere 'buitenspeelplaats' in het park. Zie daarvoor het hoofdstuk Huisvesting.

4 Participatie

4.1 Inleiding

Meedoen is hét speerpunt voor participatie, in de brede zin van het woord. In ieder mens schuilt een 'maker' en samen aan iets werken leidt tot meer betekenis en begrip voor elkaar en tot meer plezier. Onder Participatie in Hanzehuis verstaan wij alle activiteiten die tot doel hebben mensen actief te laten deelnemen aan het 'maken' van kunst, cultuur en maatschappelijke productie. Omdat we verschillende domeinen in het nieuwe Hanzehuis bij elkaar brengen hanteren we graag "brede begrippen van kunst en kwaliteit, waarbij we het bestaande aanbod koesteren en het nieuwe omarmen"³.

Dat kan zijn: een kunst- en cultuurfestival, een museumnacht, de opening van het culturele seizoen, een (amateur)theatervoorstelling, een muziek- of musicalproductie, een literaire presentatie, maar evenzogoed een maatschappelijke debatavond, een wijkgericht programma, een stedelijke-activiteiten-beurs, etc.

4.2 Meedoen is het sleutelwoord

Meedoen is het sleutelwoord. Vanuit het Hanzehuis -ons nieuwe gebouw als HUB- natuurlijk ook op locatie (in de wijken). Samen met de culturele en maatschappelijke partners wordt via het (totaal)programma vormgegeven aan participatie. Dat kan via het onderwijs of daarbuiten, bijvoorbeeld op locaties van onze partners in de stad (Bolwerck, Musea, Luxor etc) We werken voor kinderen, jongeren en volwassenen. Door het actief betrekken van jongeren bij de programmering (Jongerenpanel) en het voeren van een eigen jongerenmerk (EPIC) zetten we in op actieve deelname van en voor jongeren.

Participatie is deelnemen aan de maatschappij. Voor actieve deelname aan de maatschappij kan cultuur een verbindende factor zijn. Mensen ontdekken de maker in zichzelf. Onderzoeken zichzelf en geven uiting aan 'hun verhaal' en verbinden zich daarmee aan het verhaal van een ander. Cultuurparticipatie geeft invulling aan zingeving, empathie, troost, verbinding, inspiratie en ontmoeting. Het is intrinsiek verbonden aan het menszijn.

We zijn een plek waar alle mensen, van alle leeftijden en met alle achtergronden op elk mogelijke manier hierin ondersteund kunnen worden.

Dat start bij de basisvaardigheden die je nodig hebt om mee te kunnen doen in de samenleving: lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden, gezondheid – en sociale vaardigheden.

Dat gaat -steeds meer- ook over digitale inclusie en (digitaal) burgerschap (democratische waarden). We programmeren op deze onderwerpen breed en voor alle inwoners (soms collectief, soms 1 op 1), veel in de wijken maar zeker ook in het Hanzehuis.

³ Uit: Toegang tot Cultuur, op weg naar een nieuw bestel in 2029, Raad voor Cultuur 2024

We vinden deze functie een speerpunt in ons nieuwe beleid en daarom speciale aandacht nodig heeft van een 'aanjager'. We noemen deze de stadsprogrammeur. Dat is iemand die meerdere plekken in de gemeente realiseert, waar cultuur ontdekt en beoefend kan worden, zoals beeldende kunst bij Waterkracht, Woest Oost of films van Luxor in 't Nut, theater in De Hoven. Deze stadsprogrammeur heeft daarin een signalerende, verbindende en organiserende rol tussen individuen, scenes, groepen bewoners, wijken, en de culturele (basis)instellingen. De stadsprogrammeur bouwt aan een netwerk en onderzoekt waar behoeftes liggen.

4.3 Centrale rol voor de stadsprogrammeur

Waar in de afdeling *Presentatie* de cultuurprogrammeur de centrale rol vervult als het om de inhoud gaat bij het programmeren van voorstellingen en concerten, bij *Participatie* speelt de 'verbinder' een belangrijke rol, de stadsprogrammeur: Hij/zij is de (zichtbare!) aanjager binnen elk programma maar vooral ook naar de mensen met wie hij werkt. Hij inspireert, daagt uit, nodigt uit om grenzen te verleggen en nieuwe mogelijkheden te verkennen. Hij is de verbinding tussen partner, inwoner, bezoeker en uitvoerende.

De stadsprogrammeur heeft grote affiniteit met kunst en cultuur en staat op voor ontwikkelingen en kansen. Deze 'makelaar' heeft- en bemiddelt in een netwerk van kunstenaars naar de partners. Voor die partners zorgt hij voor inspiratie in co-creatie met zijn gesprekspartners komt hij tot bijzondere project-ideeën.

De kern is dus niet het aanbieden van producten maar het inspireren, op een hoger plan tillen en (helpen) organiseren van co-creatie en co-productie.

5 Educatie

5.1 Inleiding

Mensen leren van elkaar en doen dat hun leven lang. Waar kennis, ervaring en vaardigheden worden overgedragen, ontstaat cultuur of wordt deze verrijkt en verankerd. Naarmate mensen meer en met een variëteit aan cultuuruitingen in aanraking komen en deze leren begrijpen en zelf uitvoeren, kunnen zij ook beter met complexiteit overweg.

Educatie is een steeds belangrijker en substantiëler onderdeel geworden van de opgave voor het onderwijs om jonge mensen voor te bereiden op de samenleving van nu en die van de toekomst.

We vatten dit begrip breed op. 'Leren' is immers veel breder dan alleen datgene, wat we in een formele leeromgeving aangeboden krijgen.

Bijvoorbeeld, het bezoeken en genieten van een voorstelling of concert en het ervaren van beeldende kunst verrijkt niet alleen ons gemoed, maar –als het goede kunst is– leert het ons tevens kritisch, analyserend en verdiepend naar de wereld te kijken, verschillen te onderscheiden en overbruggen en verbindingen aan te gaan. Kortom het 'leert' ons volwaardigere mensen te worden.

Met betrekking tot het (formeel) afgebakende begrip *educatie*: We zien het als onze missie om niet alleen breed in de samenleving educatieve cultuur aan te jagen, stimuleren en uit te voeren, maar willen ons vooral graag focussen op die plek, die we in onze 21^e eeuw gecreëerd hebben om jonge mensen voor te bereiden op hun toekomst en die van de samenleving.

De drie organisaties die samengaan in Hanzehuis bieden daar nu al een substantieel programma voor en willen en zullen daar ook in de toekomst een essentiële rol in vervullen. Doordat de educatietaken nu nog verspreid liggen over de drie organisaties, ontstaat er in Hanzehuis nog meer een samenhangend en integraal programma.

Er liggen –als we het samen doen– nog veel meer kansen voor het grijpen. Educatie houdt niet op bij het bereiken van de volwassen leeftijd. De verbinding met de domeinen presentatie, educatie, participatie en productie is er een van alle leeftijden. Juist in de combinatie van die pijlers ligt de kracht van Hanzehuis. Samenwerken is daarvoor niet effectief genoeg. Beleid, aansturing en uitvoering vanuit één visie is daarvoor een voorwaarde.

Natuurlijk werken we samen met externe partijen. We dragen daarmee bij aan de culturele levensloop van de inwoners van Zutphen en omstreken.

5.2 Het educatieprogramma

5.2.1 Sociaal maatschappelijke educatie

Hieronder geven we schematisch de vijf kernfuncties van de bibliotheek in ons Hanzehuis weer. Het grote deel van de collectie boeken blijft in de Broederenkerk. Een deel daarvan zullen we nodig hebben in het Hanzehuis om onze kernfuncties (wettelijke taken) te kunnen uitvoeren. We zullen deze collectie gaan 'dubbelen'.

Wat gaan we in Hanzehuis doen is goed te zien in onderstaande figuur met onze vijf kernfuncties.

Onze boekencollectie en uitleenfunctie blijft in de Broederenkerk, naast bijvoorbeeld werk- en studieplekken, voorlichting, leesbevordering. We organiseren daar ook kleinschalige voorstellingen, presentaties, specifieke muzikale concerten, die juist gedijen bij de akoestiek.

Sommige onderdelen van onze opdracht kunnen we in de Broederenkerk minder goed uitvoeren, vanwege de akoestiek en het ruimtegebrek. Daarnaast krijgen sommige activiteiten in Hanzehuis ook een meerwaarde door de verbinding met de activiteiten van anderen op het gebied van educatie. We brengen daarom een deel van onze functies onder in Hanzehuis.

Feitelijk spreekt het schema hierboven voor zich, maar we werken de verschillende functies in Hanzehuis wat verder uit. Een deel daarvan hebben we al besproken in de eerdere hoofdstukken, maar we geven deze hier nu nogmaals weer, vanwege het inzicht in de samenhang:

Basisvaardigheden

Inwoners kunnen in Hanzehuis zichzelf verder ontwikkelen op het gebied van de basisvaardigheden. Dit zijn vaardigheden die je nodig hebt om volwaardig mee te kunnen doen in de maatschappij (lezen, rekenen, schrijven, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden, financiële vaardigheden en sociale/juridische vaardigheden).

In Hanzehuis hebben we:

- Taalhuis en digitaalhuis
- Informatiepunt digitale overheid (IDO)

- Spreekuren en inloopuren voor digitale hulp
- Workshops en spreekuren rondom gezondheid, sociale, financiële en juridische vaardigheden (samen met onze partners op het 'ontwikkelplein basisvaardigheden'). Dit is o.a. Perspectief, Gelre Werkt, Gemeente, Schuldhulpverlening, buurthuis, banken, formulierenbrigade).

Een leven lang ontwikkelen

We faciliteren cursussen, workshops en lezingen/community bijeenkomsten m.b.t. thema's die spelen in de wijken en dorpen van onze stad. We doen dat voor alle doelgroepen met een focus de komende jaren op jongeren en gezinnen.

We organiseren literatuercursussen, leesclubs, workshops en lezingen over actuele onderwerpen zoals AI, de energietransitie, duurzaamheid, democratie en polarisatie, ondersteund door onze grote digitale en fysieke collectie van boeken.

Een deel daarvan zullen we in Hanzehuis daarvoor nodig hebben

We maken vanuit onze bibliotheekfunctie verbinding met de podiumkunsten (communities aan zet, kracht in de wijken opzoeken). Verhalen staan centraal!

We organiseren een doorgaande lees-en mediawijsheid lijn. We hebben een Bieblab waar kinderen hun talenten m.b.t. 21-eeuwse vaardigheden verder kunnen ontwikkelen (programmeren, robots, AI, 3d printing, spelen en leren, gaming).

We zetten gaming in voor de ontwikkeling van de wijk en stad. De kinderen praten mee over hun eigen leefomgeving / stadslab / wijklab.

We werken in het Hanzehuis aan preventie van de laaggeletterdheid (en de digitale ongeletterdheid) door het stimuleren van leesplezier in de Kinderboekenweek, bij voorleesdagen, in het Bieblab, etc. Dat doen we naast onze onderwijsprogramma's natuurlijk.

We hebben plekken voor

- De allerkleinsten met voorleesplek (knus en gezellig met mooie voorleesstoel)
- Plek voor 4-12 jaar (eigen plek)
- Plek voor jongeren 12-20 jaar (eigen plek)

5.2.2 Cultuureducatie in het basisonderwijs: een nieuwe aanpak

De gemeente heeft een hoge ambitie rondom cultuureducatie. De doelstelling van de gemeente is dat elk kind in Zutphen en Warnsveld in aanraking komt met cultuur. De eerste stap in de culturele keten, zoals hierboven beschreven. Daarvoor is een intensieve samenwerking met het onderwijs onontbeerlijk.

In onze voorbereidingen voor dit programmaprofiel hebben we vanuit onze drie instellingen allereerst naast elkaar gelegd, wat ieder ten behoeve van het basisonderwijs onderneemt. We constateren, dat de dekking van onze activiteiten over het geheel van het basisonderwijs redelijk breed genoemd mag worden, naast die van de overige aanbieders.

We denken dat het aanbod en de programma's nog meer afgestemd kunnen worden in samenwerking. We werken zo naar een zo integraal en afgestemd mogelijk aanbod en naar het onderwijs.

We hebben een educatieteam met verschillende professionals uit de partners, die allemaal hun eigen expertise meenemen. Wij organiseren in gezamenlijkheid het

cultuurmenu, het kwaliteitsprogramma en het lees mediaprogramma. Natuurlijk ook met de aanbieders buiten ons Huis.

Er ontstaat daarmee een stevig basismenu waarin kansen voor elk kind zijn gerealiseerd.

We zijn procesbegeleider voor scholen die zich op het gebied van cultuureducatie willen ontwikkelen, zoals we dat nu in CMK doen.

In al onze activiteiten voor het onderwijs sluiten we aan bij het onderwijs en is de school *in the lead*. Verschillende programma's sluiten op elkaar aan en vormen samen een geheel waardoor het aanbod voor het onderwijs minder versnipperd is en aanvullend op elkaar kan worden ingezet.

5.2.3 Cultuureducatie in het Voortgezet Onderwijs en Middelbaar Beroepsonderwijs.

Hoewel onze focus duidelijk ligt op de brede scope in het Primair Onderwijs (P.O.), wil Hanzehuis tevens oog hebben voor de vraag vanuit deze onderwijsvelden.

We hanteren daarbij twee benaderingswijzen:

1. De actieve

Met deze benaderingswijze werken we in de keten van talentontwikkeling. Door de brede scope in het P.O. zijn wij in staat talenten te scouten en ze in- en buiten het reguliere onderwijs te ondersteunen in hun culturele loopbaan, indien gewenst en mogelijk tot aan de toelating tot het Kunstvakonderwijs.

2. De passieve

We beperken ons niet tot een programma voor het primair onderwijs. We stellen onze kennis, ervaring en netwerk graag ter beschikking aan de vraag vanuit VO en MBO. We zullen daar geen actief beleid in ontwikkelen maar kunnen ons voorstellen op diverse terreinen dienstverlenend te zijn:

- a. Programmeren van schoolvoorstellingen en/of laagdrempelige toegang tot voorstellingen op onze podia.
- b. Ondersteunen bij schoolorkesten, musicals, koren etc.
- c. Reflectief aanbod m.b.t. theater, dans en muziek in relatie tot programmering.
- d. Mede ontwikkelen van gericht cultuurbeleid op school.
- e. Ter beschikking stellen van kennis en expertise op diverse terreinen (techniek, fondswerving, etc.).

5.2.4 Cultuureducatie in de vrije tijd

We blijven doen waar we al jaren goed in zijn: cultuureducatie en cultuurbeoefening in de vrije tijd. Dat betekent: lessen en projecten in de verschillende disciplines, samenspel muziek en talentontwikkeling in de diverse disciplines.

De kern is en blijft dat we de regie bij de docenten leggen en aanvullen naar wens en behoefte, zoveel mogelijk in samenwerking.

Ook in het Hanzehuis worden docenten in de gelegenheid gesteld tegen lage kosten de faciliteiten te gebruiken voor eigen activiteiten. Dat kunnen lessen, cursussen of workshops zijn maar ook projecten. We willen dat doen in alle disciplines van de cultuurbeoefening in de vrije tijd: beeldend, theater, audiovisueel, muziek, literatuur, erfgoed, talen.

Om dat zo laagdrempelig mogelijk te maken bieden we onze faciliteiten en ondersteuning aan tegen lage prijzen. Dat faciliteren bestaat uit een klantvriendelijke ondersteuning, goed geoutilleerde ruimtes, een digitale omgeving

waar gebruikers hun activiteiten en ervaringen kunnen delen, en een professionaliseringsaanbod. En natuurlijk verschillende podia, waarop gepresenteerd wordt. De culturele keten moet immers wel voelbaar, uitdagend en zichtbaar zijn.

De huidige Muzehof biedt gebruik van ruimten en ondersteuning aan het Muzecollectief, een collectief van 30 muziekdocenten en een aantal ondernemers die lessen dans en theater geven (ca.10). Daarnaast verzorgt de huidige Muzehof aanbod op vooral oriëntatie en samenspel. Ook zorgt zij voor aanbod dat het particuliere circuit niet kan bieden, om zo te blijven bijdragen aan de infrastructuur van talentontwikkeling en alle inwoners de kans te geven met kunst en cultuur in aanraking te komen.

We willen op dit terrein de verschillende disciplines en genres in de cultuursector en de maatschappelijke dienstverlening uitbreiden.

Voor de bibliotheek is dit natuurlijk literatuur, poëzie, schrijven (mooi in combinatie met theater, muziek).

Het speerpunt Popmuziek is daarbij voor ons een belangrijke toevoeging. Als we deze culturele keten stevig willen vestigen in Zutphen is educatie daarbinnen een belangrijk onderdeel. We zijn daarover in contact getreden met het Popcollege. We willen voor deze uitbreiding in Hanzehuis graag een duurzaam partnerschap aangaan met andere aanbieders op deze markt. Zie daarvoor hoofdstuk 9.

5.2.5 Talentontwikkeling

Het spreekt haast voor zich. Ieder kind heeft talenten. Het is onze missie om die te (laten) ontdekken en te laten bloeien. Dat heeft niets met 'niveau' te maken, maar veel meer met een 'eigen persoonlijke vaardigheid', die past bij het individu. Soms echter blijkt een dergelijke kunstzinnige vaardigheid, een talent, van een dermate niveau dat de begeleiding van dit talent naar de (individuele) top gerechtvaardigd is. Onze programma's zijn erop gericht deze talenten te scouten en ze de kansen te bieden om te ontwikkelen.

6 Productie

Hanzehuis wil nadrukkelijk ook een makers plek zijn. We willen alle kansen geven aan mensen vanuit diverse invalshoeken om te produceren.

In de keten van oriëntatie → educatie → presentatie, is productie immers de sleutelfunctie.

In Hanzehuis zal het dan voornamelijk gaan over culturele productie. We denken dan aan verschillende makers groepen: van beginnende amateurs t/m professionals.

We denken dan ook aan verschillende disciplines en genres: theater, muziek, compositie, beeldende kunst, literair, maar vooral ook popmuziek.

Vanzelfsprekend geven wij alle groepen in onze educatietrajecten op enig moment de kans om zich in een productie- hoe klein dan ook- voor te bereiden op de vertoning daarvan. Van voorspeelavonden tot eindmusical.

Maar wij willen verder gaan. We willen in Hanzehuis ook het platform creëren, waar talentontwikkeling een plek kan krijgen, waar dus (semi-)professionals een plek hebben om te ontwikkelen. Daarmee binden we talentvolle makers aan onze plek, die op hun beurt weer een aanjagende en stimulerende functie hebben voor de cultuurdeelnemers, die nog wat meer onder op de ladder staan.

We willen daarvoor multifunctionele ruimtes creëren en onze educatie studio's daarvoor geschikt maken.

We zullen daarin voornamelijk facilitair zijn, niet uitvoerend. Dat past ook in ons presentatiebeleid, dat immers de stap daarna in de keten is. De artistieke en organisatorische verantwoordelijkheid daarvoor laten we graag aan de deelnemers uit de keten.

Met een aantal externe partners zijn we daarover inmiddels in gesprek. Zie daarvoor een volgend hoofdstuk.

7 Horeca en omgeving

De ontwikkeling van een aansprekend horecaconcept is van wezenlijk belang voor het welslagen van Hanzehuis. Deze horeca ondersteunt de (bezoekers van) activiteiten in het huis, maar heeft daarnaast een zelfstandige functie als onderdeel van een aansprekende en verlokkelijke verblijfsomgeving in en rondom het huis. Ook voor een (niet cultuurgebonden) verblijf zal de horeca aantrekkende kracht moeten hebben, zowel in inrichting, ligging, assortiment en hospitality. De relatie van de horecavoorziening met het park is bij de verdere uitwerking van groot belang.

Het is de intentie van de gemeente Zutphen om het park en de hele omgeving van de Coehoornsingel door te ontwikkelen. Het park kan meer zijn, dan alleen een mooi stuk natuur. Met als (voorbeeld) het creëren van speelmogelijkheden voor kinderen of een aantrekkelijke kunstroute worden de verblijfsmogelijkheden van het park vergoot. Een buitenpodium bij de horeca staat al in de scenario's beschreven. Op deze wijze wordt dit de 'place to be' voor heel Zutphen (inclusief Warnsveld en Eefde) en specifiek ook voor de omringende (nieuwe) wijken met (nieuwe) bewoners. Het vestigingsklimaat van deze wijken wordt daardoor sterk verhoogd.

Ook de verbinding van het park (Hanzehuis) met het centrum van de stad is van eminent belang en maakt onderdeel uit van ruimtelijke studie.

Iets verder liggen sportvelden en is een beweegpark gerealiseerd. Het creëren van een corridor vergroot de verblijfskans voor mensen die gaan bewegen en dan even wat drinken. Ook de routing vanaf het station is van belang voor aantrekkelijkheid en vindbaarheid van deze unieke locatie.

Het is de ambitie een horeca op die plek te laten ontstaan die qua concept vergelijkbaar is met de horeca bij (naast) het Concertgebouw in Amsterdam, de brouwerij bij de Poorterij in Zaltbommel, het Schatlokaal bij DRU Industriepark, Het Mariëburgplein bij Arthouse LUX en de Bibliotheek in Nijmegen en meer van zulke plekken.

Het vergroten van de verblijfskansen voor dit gebied en de horeca is niet alleen aantrekkelijk voor de ruimtelijke ontwikkeling, maar evenzeer voor de daardoor toenemende zichtbaarheid (en participatie) van en met kunst en cultuur en -last but not least- voor de financiële haalbaarheid van het horecaconcept.

De organisatie van en een businesscase voor de horeca zal in de vervolgstudie worden uitgewerkt.

Dat willen we allemaal zijn.

"Erfgoed, kunst en cultuur: zij vormen wie we zijn. Maar dat lijken we niet altijd te beseffen. Pas zodra mensen een stuk van hun erfgoed, kunst, gebruik, of traditie dreigen te verliezen, wordt het belang ervan gezien en gevoeld. Cultuur geeft leven aan onze levens. Het heeft impact op wat we voelen, denken en waar we met elkaar over praten. Pas wanneer we vaker stilstaan bij wat cultuur met ons doet en hoe het onze levens verrijkt, krijgt zij de waardering die haar toekomt. Als we vooruit willen als mens, en als samenleving, dan is cultuur onmisbaar. Het blijft vreemd dat wij elkaar in dit land moeten overtuigen van het feit dat het goed is dat we geld uitgeven aan kunst en cultuur. Permanente reflectie op de rol van de overheid in kunst en cultuur is leerzaam. Maar laten we stoppen met een permanente reflectie op het nut van investeren in cultuur. Dat belang zou toch echt buiten kijf moeten staan – en buiten schot moeten blijven."

- Gunay Uslu, Huizingalezing, 9 december 2022

8 Samenwerkingspartners in- en buiten Hanzehuis

8.1 Interviewronde

In de verkenning voor de positionering van 'de nieuwe Hanzehof' heeft 4advies met 14 culturele organisaties uit Zutphen gesproken. Het zou te ver voeren daarvan hier uitgebreid verslag te doen. Een deelrapportage is voorhanden. Op hoofdlijnen volgen hierna de belangrijkste bevindingen.

Algemeen

Naast de verbazing over de lange tijd, waarin er al over de revitalisering van de Hanzehof gesproken wordt zonder resultaten, wordt het project over het algemeen met instemming begroet.

De algemene opvatting over de planontwikkeling t.a.v. Hanzehof, Muzehof, Broederenkerk luidt: Maak een plan, stel het vast en voer het nu ook uit.

Gebouw

Over de huidige verschijningsvorm en het gebrek aan mededeelzaamheid/openheid van het gebouw Hanzehof/Muzehof is men niet erg enthousiast: teveel naar binnen gekeerd, geen gastvrije uitstraling, verouderd, etc.

Ook over de ligging van het gebouw Hanzehof/Muzehof is men niet onverdeeld positief. De verbinding met het centrum is er niet. Sommigen hebben daar expliciete opvattingen over en oplossingen voor: maak van de decentraliteit een kans (buiten spelen).

Theaterfunctie (presentatie)

Over de huidige theaterprogrammering wordt verschillend gedacht, van positief tot negatief. Sommigen spreken zich daar wat explicieter over uit dan anderen. De Buitensociëteit wordt alom geroemd, maar er gebeurt daar volgens een aantal geïnterviewden te weinig aan activiteiten/programmering. Vooral vanuit de 'klassieke' hoek komt dat signaal.

M.b.t. de theateraccommodatie wordt een aantal malen de behoefte aan een 'Middenzaal of Kleine Zaal' (vlakke vloertheater) genoemd.

Over popcultuur en nieuwe centrum leven verschillende opvattingen. Sommigen zien er mogelijkheden in voor opwaardering daarvan, anderen wijzen op de noodzaak van decentraliteit bij de popcultuur.

Educatie/productie

Educatie vindt men over het algemeen een van de speerpunten (naast theater) van de nieuwe Hanzehof.

Het is interessant te zien dat een aantal aanbieders m.b.t. educatie (lessen en cursussen) graag gebruik willen (blijven) maken van het nieuwe centrum, natuurlijk onder voorwaarden.

Interessant dat sommige andere partners (dan educatie) wel in meer of mindere mate deel willen gaan uitmaken van het centrum, natuurlijk ook onder voorwaarden. De term productiehuis is in dit kader een aantal malen gevallen.

Bibliotheekfunctie

De bibliotheek heeft in de Broederenkerk een prachtig onderkomen. Men ziet dat de bibliotheek met het uitvoeren van haar (wettelijke) taken in de Broederenkerk tegen grenzen aanloopt. Zonder dat ernaar gevraagd wordt, verbazen enkele geïnterviewden zich er daarom over dat de boekencollectie in de Broederenkerk zal blijven. Over de andere functies van de bibliotheek in het nieuwe centrum hebben we weinig opvatting kunnen horen.

Overige functies en wensen

Een aantal malen wordt voor het nieuwe centrum de functie van 'cultuuraanjager' (term 4advies) genoemd. Een organisatie die een centrale rol speelt bij stedelijke overkoepelende initiatieven, zoals festivals, opening cultureel seizoen, stedelijke projecten etc.

Dat geldt ook voor de functie van het 'gebouw': cultureel hart, ontmoeting, kruisbestuiving met horecafunctie. Reuring.

In de nieuwe Hanzehof moet cultuurdeelname wel bereikbaar zijn. Een veel gehoorde opvatting is dat de huidige dienstverlening (vooral gebruik van de zalen) te duur is. Laagdrempeligheid in prijsbeleid is dus een aandachtspunt.

Aandacht moet er ook zijn voor de verspreiding van culturele functies over de gemeente en het gebruik en de eigenheid van diverse organisaties daarbinnen. Laat bestaan wat goed is en vul aan wat ontbreekt. Samenwerking daarin is een voorwaarde.

8.2 Nieuwe huisgenoten?

Op basis van deze interviews en de uitwerking van onze programmalijnen, zoals hierboven beschreven, hebben is een nadere verkenning gedaan met een drietal partners over eventueel huisgenootschap.

Het onderzoek bevindt zich in een verkennend stadium, maar de drie partners, die hieronder worden beschreven willen graag deel uitmaken van de nadere verkenning, als er gekozen wordt voor een scenario, waar zij deel van uitmaken (zie volgend hoofdstuk).

Woest Oost

Dit productiehuis heeft in een eerste verkenning tijdens de interviewronde aangegeven dat de nieuwe Hanzehof een mooie plek kan worden. Een plek waar mensen elkaar kunnen vinden. Van divers pluimage en leeftijden met diverse achtergronden.

De verkenning of zij als productiehuis daaraan fysiek een bijdrage zouden kunnen leveren door als er huisgenoot deel van uit te maken, heeft verschillende invalshoeken.

Woest Oost ziet een eigen deel als onderdeel van het complex in principe wel zitten, maar wil in het maakproces geen integraal onderdeel van het geheel zijn. Met andere woorden: ze opteren voor een 'eigen' repetitieruimte met annexen, waar de identiteit van hún huis kan worden gevestigd. Woest Oost functioneert heel goed autonoom. Ze willen een maakhuis/productiehuis voor jonge mensen zijn, laagdrempelig en 'altijd open'.

Voor de uitvoering van hun producties zien zij de zalen van de nieuwe Hanzehof als prima mogelijkheid. Daarbij wijzen zij -met vele anderen- op de noodzaak voor het

bouwen van een Kleine Zaal met een vlakke vloer, laagdrempelig beschikbaar voor kleinere (amateur)gezelschappen uit de gemeente.

De huidige huisvesting van Woest Oost is niet ideaal, bijvoorbeeld alleen al vanwege de geluidsoverlast naar de (in pandige) burens. Hun voorstellingen vinden nu steeds op andere plekken plaats (boerderij Warnsveld, loods particulier, ook wel in de Hanzehof).

Ook is onduidelijk hoelang zij nog op hun huidige plek kunnen blijven zitten. Ze functioneren nu als 'leegstandsbeheer'.

Organisatorisch willen zij hun eigenheid behouden en niet gedwongen worden tot bestuurlijk samenwerken. Ambitieuze doelstellingen zijn daarentegen geen probleem.

De huidige stand van zaken m.b.t. ons overleg met Woest Oost luidt uit bericht van Eva Agterberg (zakelijk leider):

"We hebben het beiden (Eva en Irene) laten bezinken en besproken met bestuur. We gaan graag nog een rondje mee in jullie plan. In deze fase echt zonder verplichtingen en verwachtingen, want er zijn nog veel vragen en ook zorgen, mochten we verder gaan. Er hangt veel mee samen."

Natuurlijk is er begrip voor het feit dat een dergelijke beslissing ingrijpend is. Mocht in een verder stadium dit scenario verder worden uitgewerkt, wordt deze draad weer opgepakt.

Popcollege Zutphen

Het Popcollege heeft ook in de eerste verkenning (interviewronde) de optie te kennen gegeven dat ze voor een nadere verkenning naar een huisgenootschap openstaan.

Het popcollege ziet een bruisende nieuwe Hanzehof voor zich. Zutphen breidt uit, er komen nieuwe, jonge gezinnen. Ook mensen die een tijd elders hebben gewoond, komen weer terug. Ze zien een huis met een frisse uitstraling en noemen als voorbeelden Luxor Live en Paradiso met een grote en een kleine zaal. De Buitensoos als parel voor bijzondere programma's. Takken van sport: theater en muziek (podium), culturele vorming (muziek, dans, theater) voor vormende laag tot en met hogere amateurs, met bibliotheek erbij. Ze willen waken voor een 'stoffig cultureel centrum' en zien wel een bruisend cultureel hart.

In het tweede gesprek met Popcollege is nader op deze mogelijkheid ingegaan. Een belangrijk feit is, dat de huidige huisvesting alleszins onzeker is. Popcollege wil echter de popcultuur in Zutphen blijven ondersteunen en verder ontwikkelen. Ze zien daarbij een aantal dilemma's:

1. Wat is de verhouding tussen Popcollege en Muzecollectief Is er sprake van een nieuwe start? Is er sprake van 'verworven rechten'?
In het gesprek hebben we aangegeven, dat de posities van beide organisatie in principe gelijk is: ze huren beide (als collectief of individuele docenten) onder gelijke condities ruimte in het complex.
2. In hoeverre kan Popcollectief haar eigenheid behouden? Het is inmiddels een merk geworden: "Eigen identiteit is heel erg belangrijk en na 10 jaar verworven. We willen niet achter de gevel van anderen zitten."
In het gesprek hebben we verkend dat de zelfstandige eigenheid, die Popcollege nu heeft anders zal zijn in deze eventuele nieuwe setting. De

vraag rijst: hoe dan en is dat onoverkomelijk? Een onderwerp van nader gesprek.

3. Popcollege wil waaks zijn dat er wordt gestuurd op deelname en huisvesting in Hanzehof nieuwe stijl. Dat vindt Popcollege een slechte zaak. Hierover zal in het vervolgproces verder moeten worden gesproken.

De huidige stand van zaken verwoorde Popcollege op de vraag of en hoe verder als volgt: "We zitten al in het proces, laten we het verder voeren. Er moet heel veel water onder de brug door, maar we staan open tot gesprek en onderzoek."

Natuurlijk is er begrip voor het feit dat een dergelijke beslissing ingrijpend is. Mocht in een verder stadium dit scenario verder worden uitgewerkt, wordt deze draad weer opgepakt.

Balletstudio Rozemarijn

Balletstudio Rozemarijn wil graag onderdak krijgen in een mooi pand; het nieuwe Hanzehuis. Rozemarijn staat open voor samenwerking aangaan en voor iets nieuws. Ze snapt dat meer partners gebruik zullen gaan maken van de danszaal in het nieuwe pand.

Rozemarijn heeft de volgende voorwaarden voor huisvesting in het Hanzehuis:

- ze wil haar eigen status behouden;
- een goede balletstudio met ca. 100m² dansoppervlak;
- vaste spiegels en barres (niet steeds de zaal moeten verbouwen);
- daglicht (ramen met voorkeur uitkijkend op het park);
- goede ventilatie;
- aanvaardbare huur.

In de eerste verkenning heeft Rozemarijn aangegeven baat te hebben bij een gezamenlijk programma en PR (aanjaagfunctie nieuwe Hanzehuis). Denk daarbij ook aan een jaarlijkse opening van het culturele seizoen.

9 Scenario's

9.1 Broederenkerk

De Broederenkerk is het heilige huis van de boeken in het historische centrum van de stad. Dit fungeert als de hoofdvestiging van Bij de Bieb. Men komt hier in aanraking met literatuur, voor boeken en om elkaar (in stilte) te ontmoeten. Voor een groot deel blijft de collectie, met name die voor volwassenen, in de Broederenkerk gehandhaafd. Ook blijven hier mogelijkheden voor werk- en studieplekken.

De bijzondere uitstraling en akoestiek van de Broederenkerk werken uitnodigend voor het presenteren van bijvoorbeeld specifieke concerten, die gedijen bij de akoestiek van de kerk. Op bescheiden schaal kunnen in de kerk ook exposities worden vormgegeven. Daarvoor de wordt samengewerkt inhoudelijk en programmatisch met erfgoedinstellingen en musea zoeken.

Als locatie heeft de Broederenkerk echter beperkingen voor de uitvoering van het volledige programma van de bibliotheek, zoals dat in voorgaande hoofdstukken uitvoerig beschreven is. Dat is niet alleen ingegeven door het gebrek aan geschikte accommodatie daarvoor in de kerk, of de hoge drempel van de kerk voor sommige bevolkingsgroepen, maar zeker ook door de verrijking van deze functies in het samengaan met de andere instellingen in Hanzehuis. We sommen de onderdelen op die omwille van de ruimte en synergie naar het Hanzehuis verplaatst worden.

Ter beschikking stellen van kennis en informatie

De gehele boekencollectie en de uitleenfunctie daarvoor zal gehandhaafd worden in de Broederenkerk.

Een deel van de (kinder- en jeugd) collectie wordt gedubbeld en/of verplaatst naar Hanzehuis. Dat geldt tevens voor de Taalhuiscollectie. Kleinschalige voorleesactiviteiten en andere (geluidarme) activiteiten voor doelgroepen worden blijvend uitgevoerd in de kerk.

Activiteiten zoals Bieblab, voorlezen voor grote groepen en andere activiteiten voor kinderen worden ondergebracht in Hanzehuis.

Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.

We handhaven in de kerk een aantal werk- en studieplekken. Openbare 1 op 1 ontmoetingen kunnen blijvend in de kerk plaatsvinden. Voor vertrouwelijke en privacygevoelige bijeenkomsten lukt dat niet. Ook groepsbijeenkomsten (Digitaalhuis en cursussen) kunnen hier niet worden uitgevoerd. Daarvoor wijken we uit naar Hanzehuis.

Voor deze 'gespreksgroepen' zijn voldoende af te schermen ruimtes nodig, waardoor het lezen niet verstoord wordt. De accommodatie in de kerk biedt daartoe nauwelijks gelegenheid. Voor een deel zal deze functie verplaatst worden naar Hanzehuis.

Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.

Vanzelfsprekend is de boekencollectie in de kerk daarvoor het (passieve) instrument. Individuele begeleiding en voorlichting van lezers blijft daarbij een service die we leveren.

De actieve leesbevordering in groepen (leesclubs, schrijversbezoeken, voorlezen

voor groepen, cursussen en communities) echter wordt gehuisvest in Hanzehuis. Daardoor ontstaat een inhoudelijke en organisatorische synergie met de andere functies en programmering in het Hanzehuis.

Organiseren van ontmoeting en debat

Ontmoeting in de kerk blijft belangrijk, aan de leestafels, bij de werkplekken en gewoon tussen de boeken. De debatfunctie en ontmoeting in grotere groepen zal - vanwege ruimtegebrek en geluidsoverlast- en akoestiek in Hanzehuis worden uitgeoefend.

Laten kennismaken met Kunst en Cultuur

De kerk biedt een uitstekend podium voor muzikale activiteiten die juist gedijen bij de akoestiek van de kerk, zoals koren en sommige instrumentale ensembles. We zullen de kerk als 'presentatieplek' in onze programmering opnemen. Ook voor het huisvesten van kleinschalige exposities is de kerk prima geschikt. Dat zullen we (blijven) doen met onze partners in de beeldende kunst en erfgoed.

9.2 Drie scenario's Hanzehuis

In ons onderzoek naar de mogelijke scenario's baseren we ons op de beschrijving van de activiteiten, zoals in de eerdere hoofdstukken. Daarom volstaan we met een beknopte beschrijving van de programmatische inhoud. We betrekken daarbij de 'Kaderstellende notitie bestuursopdracht HH en BK'.

De inhoudelijke scenario's worden vertaald in een huisvestingsbehoefte en een daarbij aansluitende stichtingskostenraming.

9.2.1 Scenario 1: Focus op versterking educatie en participatie

Format:

In eerdere hoofdstukken hebben we al beschreven welke functies in het huidige Hanzehof complex worden uitgevoerd. Dat betreft met name de podiumfunctie van Hanzehof (presentatie) en de cultuureducatieve functie van Muzehof. Dit scenario breidt deze functies uit met een focus op het verbreden van de educatiefunctie met de activiteiten dienaangaande van de bibliotheek en de participatie activiteiten van die organisatie, voorzover deze niet in de Broederenkerk kunnen plaatsvinden. Zie daarvoor de eerdere beschrijvingen.

Daarmee kenschetsen we dit scenario als focus op versterking van deze twee functies met handhaving van de podiumfunctie, zoals die nu wordt uitgevoerd met een bescheiden vergroting van de publieksdeelname.

Daarvoor wordt een (deels nieuw) State of the Art' gebouw ontwikkeld met aansprekende architectuur, een bruisend cultureel centrum, the place to be, met horecafunctie, zoals beschreven in het betreffende hoofdstuk. De nieuwe accommodatie draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat van Zutphen. Het Hanzehuis is in dit scenario ook optimaal gastvrij voor 'gewoon' bezoek zonder cultureel doel. Dat versterkt tevens de focus op de participatiefunctie.

In dit scenario worden de huidige culturele opleidingsmogelijkheden gehandhaafd en vindt een bescheiden uitbouw van de cultuurketen plaats. De focus van dit scenario in de keten ligt op verleiding, oriëntatie, educatie en participatie.

In dit scenario werkt Hanzehuis vanuit de educatie- en participatiefunctie als een Hub voor het werk in de wijken.

Programmering:

- Brede theaterprogrammering, verder uitgewerkt naar doelgroepen en programma's.
- Brede afspiegeling van het landelijk aanbod in de theaterprogrammering
- 100 voorstellingen/concerten per jaar
- 35.000 bezoekers per jaar (plus 2.500)
- Geen niches in de programmering, geen specials popmuziek
- Amateurprogrammering, zoals nu, zonder aanvullende middelen voor bevorderen laagdrempeligheid
- Amateurprogrammering op basis van vraag, geen ketenbenadering
- Lezingen
- Programma's leesplezier
- Programma's leesbevordering
- Handhaven huidige aanbod Cultuur en School
- Handhaven huidige programma (niet alleen facilitair) educatie amateurkunst
- Handhaven huidige programma Cultuur en Welzijn
- Vijf kernfuncties bibliotheek
- Taalhuis en digitaalhuis
- Informatiepunt digitale overheid (IDO)
- Spreekuren en inloopuren voor digitale hulp
- Workshops en spreekuren rondom gezondheid, sociale, financiële en juridische vaardigheden (samen met partners op het 'ontwikkelplein basisvaardigheden').
- 'Vrijblijvende' ontmoetingsfunctie in Hanzehuiscafé met horeca.
- Podium blijven bieden aan festivals en Zutphense programmering, zonder extra ondersteuning qua personeel en financiën.
- Lesruimte faciliteren voor huidige gebruikers.

Huisvesting

- Handhaven/renoveren 3.050 m2:
 - Grote theaterzaal
 - Buitensociëteit
 - Backstagevoorzieningen deels
- Nieuwbouw 3.900 m2:
 - Café/foyer/ontmoetingsruimte + keuken
 - Educatie (huidige aantal)
 - Theater/dansstudio
 - Kleine muziekstudio's
 - Middelgrote muziekstudio's / livestreamruimten
 - Grote muziekstudio's / ensembleruimten
 - Participatie
 - Kinderplek
 - Jeugdplek
 - Lab
 - Werk-studieplekken in ontmoetingsruimte
 - Taalhuis
 - Ontwikkelplein
 - Cursusruimte
 - Berging

- Kantoren
- Artiestenfoyer en kleedkamers buitensociëteit
- Backstageruimten en facilitaire ruimten
- Totaal ruimteprogramma 6.950 m2

Zie ruimtestaat voor volledige overzicht.

9.2.2 Scenario 2: Focus op versterking podiumfunctie

Format:

In dit scenario blijven alle elementen uit het eerste scenario gehandhaafd. Dit tweede scenario heeft als focus de versterking van de podiumfunctie met vooral Popmuziek en Kleine Zaal programmering.

Er wordt in dit scenario verder gebouwd -naast het gebruik voor andere activiteiten- aan het merk 'Buitensoos' als popzaal: een mix van grote(re) namen en eigen events die bijdragen aan popcultuur (en het ecosysteem van pop) in het algemeen. Stedelijke, regionale en nationale popnamen krijgen een podium. Onontbeerlijk voor de uitbouw van de popfunctie naast de Buitensoos programmering is ook de aanwezigheid van een Kleine Zaal, waar beginnend en gevorderd talent een plek kan krijgen in de programmering, zonder gelijk in de grote Buitensoos te hoeven staan. In dit scenario is ruime aandacht voor de Cultuurketen Popmuziek: verleiden -> opleiden -> beoefenen-> presenteren.

Dit scenario heeft als focus de versterking van de podiumfunctie en die is breder dan alleen popmuziek. De wens voor een kleine zaal programmering komt ook uit de vele interviews die er gehouden zijn met andere (culturele) spelers in de gemeente. Vanuit het theaterperspectief is een kleine zaal voor beginnend talent of kwetsbaar aanbod nodig. Dat geldt voor alle disciplines en genres: klassieke muziek, wereldmuziek, jazz, toneel, dans, etc. Met een kleine zaal wordt bijgedragen aan de keten voor talentontwikkeling.

Ook de programmeringskant vanuit de hoofdfuncties van het bibliotheekwerk zal hier een plek krijgen.

In dit scenario wordt een laagdrempelig café- en buitenpodium toegevoegd als versterking de focus op de podiumfunctie.

In dit scenario wordt de cultuurketen ook versterkt met het educatieve aanbod van de functie popmuziek.

Programmering:

- Substantieel bredere podiumprogrammering met meer aandacht voor Popmuziek en Kleine Zaal programmering
- 150 voorstellingen/concerten per jaar (inclusief Kleine Zaal)
- 37.500 bezoekers per jaar (plus 2.500) Grote Zaal
- 5.000 bezoekers per jaar Kleine Zaal
- Bredere kansen voor amateurprogrammering (Kleine Zaal, Cafépodium en Buitenpodium)
- Ontwikkelen van ketenbenadering, vooral m.b.t. de (pop)muziek.
- Talentontwikkeling alle disciplines
- Lezingen
- Programma's leesplezier
- Programma's leesbevordering

- Cultuuraanjager (evenementen, festivals) (en budget)
- Stadsprogrammeur (programmeren en co creatie in de wijken).

Huisvesting

- In dit scenario wordt de huisvesting van het vorige scenario gehandhaafd en uitgebreid met nieuwbouw van in totaal 740 m2:
 - Kleine Zaal 175 stoelen
 - Cafépodium
 - Buitenpodium
 - Extra popeducatie- muziekstudio's
 - Optie (niet meegenomen in calculatie): Buitensociëteit geluidsdicht maken voor frequenter en uitgebreidere programmering.
- Totaal ruimteprogramma: 7.690 m2

9.2.3 Scenario 3: Focus op versterking productie en experiment

Format:

In dit scenario blijven alle elementen uit het eerste en tweede scenario gehandhaafd. Dit derde scenario heeft als focus versterking van productie en experiment.

In de keten van oriëntatie → educatie → presentatie, is productie immers de sleutelfunctie. Daarmee is de cirkel rond.

Hanzehuis is in dit scenario ook nadrukkelijk een makers plek. Het geeft alle kansen aan mensen en groepen vanuit diverse invalshoeken om te produceren.

In Hanzehuis zal het dan voornamelijk gaan over culturele productie. Er is in dit scenario plek voor verschillende makers groepen: van beginnende amateurs t/m professionals.

Evenals er ruimte is voor verschillende disciplines en genres: theater, muziek, compositie, beeldende kunst, literair, maar vooral ook popmuziek.

Vanzelfsprekend hebben in de andere scenario's alle groepen in de educatietrajecten op enig moment de kans om zich in een productie- hoe klein dan ook- voor te bereiden op de vertoning daarvan. Van voorspeelavonden tot eindmusical.

Maar dit scenario gaat verder. Hier is Hanzehuis ook het platform, waar experiment en talentontwikkeling een plek kan krijgen, waar dus (semi-)professionals een plek hebben om uit te proberen en te ontwikkelen. Daarmee worden talentvolle makers aan Hanzehuis verbonden, die op hun beurt weer een aanjagende en stimulerende functie hebben voor de cultuurdeelnemers, die nog wat meer onder op de ladder staan.

Hanzehuis is in het domein 'productie' voornamelijk facilitair, niet uitvoerend. Dat past ook in het presentatiebeleid, dat immers de stap daarna in de keten is. De artistieke en organisatorische verantwoordelijkheid daarvoor is voorbehouden aan de deelnemers uit de keten.

Hanzehuis wordt daarmee de plek voor een theatergezelschap als bijvoorbeeld Woest Oost en geeft daarmee tevens een extra impuls aan de makers in de Popmuziek keten, liefst in coproductie met bijvoorbeeld Popcollege.

Als niet onbelangrijke spin-off van productie en experiment wordt natuurlijk de podiumfunctie in dit scenario behoorlijk versterkt.

Programmering:

- Theaterprogrammering als scenario 2 (150 voorstellingen/concerten per jaar)

- Uitbreiden publiek naar 40.000 bezoekers per jaar (plus 2.500)
- Amateurprogrammering
- Lezingen
- Programma's leesplezier
- Programma's leesbevordering
- Stedelijke aanjaagfunctie,
- Door huisvesting productiebedrijf meer kruisbestuiving
- Door toevoeging organisatie popmuziek, stevigere keten popmuziek.
- Cultuureducatie overig met meerdere disciplines
- Participatie uitgebreider i.v.m. faciliteiten
- Huisvesting van bijvoorbeeld Woest Oost met een eigen repetitieruimte en opslag.
- Voorstellingen van makers in Zutphen in de Kleine Zaal en de Grote Zaal.
- Proefjes op Cafépodium en Buitenpodium

Huisvesting

- Idem als scenario basis met extra uitbreiding nieuwbouw van in totaal 1.680 m²:
 - Vergroten publiekscapaciteit Grote Zaal met ca. 40 stoelen
 - Optie (niet meegenomen in calculatie): Buitensociëteit geluidsdicht maken voor frequenter en uitgebreidere programmering.
 - Toevoegen 2 extra popoefenruimtes
 - Toevoegen 2 grote multifunctionele studio's
 - Toevoegen repetitie-atelier en opslag voor productiegezelschap
- Totaal ruimteprogramma: 8.640 m²

9.3 Stichtingskosten scenario's Hanzehuis

Als inleiding op de bouwkundige opgave en de daaruit voortvloeiende stichtingskosten citeren we als onderlegger hierbij uit de Bestuursopdracht Hanzehof en Bibliotheek:

"Het vastgoed van de Hanzehof bestaat uit drie delen. De oude buitensociëteit uit 1891, het congres- en theaterdeel uit 1974 en de grote theatertoren herbouwd in 2004. Vooral het 'tussenstuk' is verouderd, omvat veel achterstallig beheer en onderhoud en sluit niet meer aan bij de wensen en eisen van nu en de toekomst. In 2021 is door de Brinkgroep een analyse verricht naar de omvang van het achterstallig beheer en onderhoud. Geconstateerd is dat er een investering van € 4 mln. nodig is om het pand aan te passen naar hedendaagse maatstaven en het geconstateerde achterstallig beheer en onderhoud aan te pakken. De raad heeft éénmalig € 940.000 gereserveerd, zijnde ¼ van de benodigde middelen voor achterstallig beheer en onderhoud. Eén van de redenen om niet het volledige bedrag te reserveren was om alvast na te denken over een volwaardig toekomstplan voor het vastgoed van De Hanzehof. Het achterstallig onderhoud geeft extra druk om toekomstgericht te handelen. Het beperkt aanpakken van het achterstallig beheer en onderhoud zorgt voor oplopende kosten, voortdurende storingen aan apparatuur, noodmaatregelen aan installatietechniek, maatregelen om te voldoen aan bepaalde verzekeringsvereisten en significant hogere energiekosten dan een aangepast pand."

9.3.1 Indicatieve stichtingskostenramingen

In deze fase van het onderzoek is behoefte aan een indicatie van de benodigde investering voor het Hanzehuis. De bedragen dienen nadrukkelijk te worden beschouwd als indicaties. Ze zijn niet bedoeld om een investeringsbesluit op te baseren. Precieze ramingen kunnen in latere onderzoeks-/planfasen worden opgesteld.

Op basis van de ruimtestaat en de bestaande situatie zijn stichtingskostenramingen opgesteld voor de drie scenario's. De conceptuele uitgangspunten daarvoor zijn mede bepaald op basis van conclusies uit eerdere studies, waaronder die van Mecanoo (2022):

- Handhaven en waar nodig revitaliseren bestaande grote theaterzaal incl. backstagevoorzieningen (bergingen, laad-/losruimte, kleedkamers onder toneel).
- Handhaven en waar nodig revitaliseren Buitensociëteit incl. toiletgroepen zijkant.
- Sloop overige bouwdelen en nieuwbouw conform de ruimtestaat (bijlage 1).
- Niveau Bbl (Besluit bouwwerken leefomgeving). Daarbij is uitgegaan van de eisen die worden gesteld aan een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG)

Het prijspeil van de ramingen is 1 juni 2024. De bedragen zijn exclusief BTW en exclusief een buffer van 10% i.v.m. inflatiecorrectie.

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Oppervlakte (BVO) te handhaven	3.050 m ²	3.050 m ²	3.050 m ²
Oppervlakte (BVO) nieuwbouw	3.900 m ²	4.640 m ²	5.580 m ²
Oppervlakte (BVO) totaal	6.950 m ²	7.690 m ²	8.640 m ²
Indicatieve stichtingskostenraming	€ 19,5 miljoen	€ 23,5 miljoen	€ 28 miljoen

Tabel 1 Bruto Vloeroppervlakten en indicatieve stichtingskostenramingen scenario's

In de bestuursopdracht Hanzehof-complex en accommodatie bibliotheek (14 februari 2023) is ten aanzien van de stichtingskosten aangegeven:

"Afhankelijk van de keuzen die we maken en uitgangspunten die college en raad kiezen, is de verwachte investering € 15 tot 20 miljoen (prijspeil maart 2022, exclusief btw). (...) De genoemde investering is bedoeld ter indicatie van orde grootte. Bij de daadwerkelijke investeringsvoorstellen is van belang dat college en raad goede afwegingen maken in programma, functionaliteit en kwaliteit. Kanttekening bij de genoemde investering is dat de bouwprizen sinds maart 2022 fors zijn gestegen."

De bouwprizen zijn de afgelopen twee jaar daadwerkelijk gestegen. Het CBS komt uit op 14,7% voor de periode maart 2022 t/m maart 2024⁴. Op basis daarvan kan worden gesteld dat de in de bestuursopdracht vermelde bandbreedte is opgeschoven naar € 17,2 tot 22,9 miljoen (prijspeil maart 2024).

Wijzigingen in de scope hebben consequenties voor de raming. Hierna wordt beschreven welke zaken wel resp. geen onderdeel zijn van de raming.

⁴ Bron: CBS Statline, Productie gebouwen - prijsindex, Nieuwbouw budgetsector, indexcijfer 1e kwartaal 2024 vergeleken met 1e kwartaal 2022

9.3.2 Scope stichtingskostenramingen

De volgende zaken zijn onderdeel van de stichtingskostenramingen:

- Grondkosten: terreininrichting gebouw gebonden voorzieningen (terras, fietsenstallingen, trafo, autonoom maken te handhaven bouwdelen voor sloop)
- Bouw- en installatiekosten incl. sloopkosten
- Inrichting:
 - Vaste inrichting, zoals bar foyer, ontvangstplek, kindelhoek bibliotheek
 - Keukeninrichting
 - Theatertechnische installaties en inrichting inclusief inschuiftribune kleine zaal (in scenario 2 en 3)
- Bijkomende kosten (honoraria, onderzoeken, bouwleges, etc.)
- Onvoorzien planuitwerking en realisatie (10%) ten behoeve van niet-voorzien zaken binnen een gedefinieerd project. Deze post is niet bestemd voor dekking van kosten van hierna genoemde uitsluitingen.

De volgende zaken zijn geen onderdeel van de raming:

- Eventuele verwervingskosten grond
- Losse inrichting inclusief bibliotheekinrichting
- Akoestische voorzieningen Buitensoos om deze geluiddicht te maken voor popmuziek. Er is wel een post voor verbetering van de geluidwering van de voorgevel opgenomen.
- Prijsstijgingen tussen peildatum en einde werk. De afgelopen jaren is sprake geweest van zeer stevige prijsstijgingen. CBS: +14,7% voor periode maart 2022 t/m maart 2024.
- Historische plankosten
- Kosten gemeentelijke projectleiding en andere ambtelijke uren
- Faseringskosten/logistieke kostenverhogingen realisatie i.v.m. locatie
- Wijziging bestemmingsplanprocedure
- Aanpassingen infrastructuur straatwerk/verkeer
- Omleggen ondergrondse kabels en leidingen
- Verwijderen/verplaatsen openbare voorzieningen/verlichting
- Inrichten terreinbestratingen, verlichting anders dan eerder genoemd
- Infiltratievoorzieningen
- Circulaire ambities
- Energie Neutraal Gebouw-niveau (100% energieneutraal bouwen)
- Afschrijving boekwaarde bestaand gebouw/gebouwdelen
- Rentekosten planontwikkeling
- Wijzigingen wet- en regelgeving

10 Vervolg

Ten behoeve van de oordeels- en meningsvorming van college B&W en Gemeenteraad van Zutphen is de rapportage tot op dit niveau van uitwerking gereed.

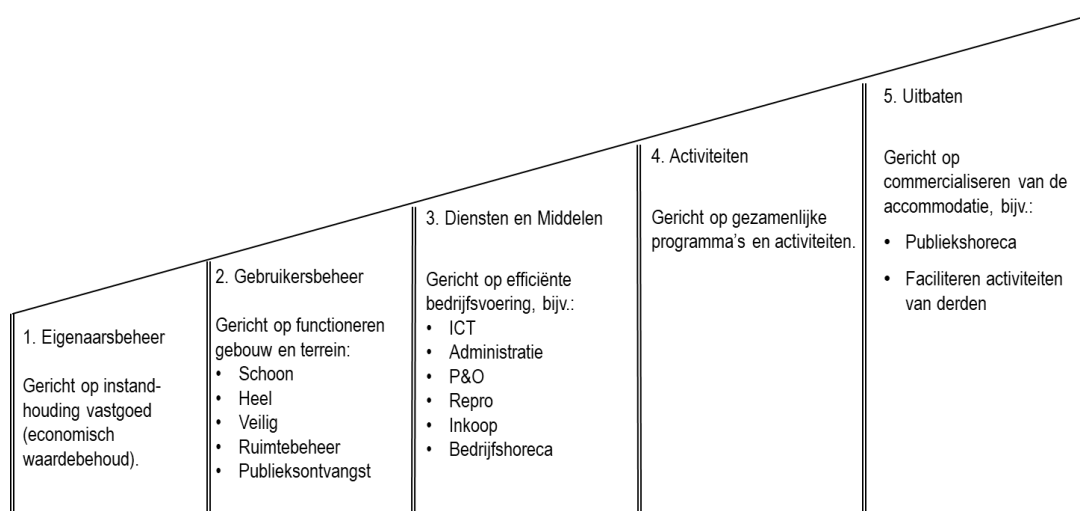
Na besluitvorming over de verdere ontwikkelrichting (scenariokeuze) worden de onderdelen 'organisatie' en 'exploitatie' nader uitgewerkt.

We geven hieronder de eerste contouren van dit denk- en werkproces weer.

10.1 Toekomstige organisatie Hanzehuis

In den lande zijn er diverse vormen bekend van beheer en samenwerking tussen meerdere organisaties in één huisvesting (MFO's). We hebben ze ook de revue zien passeren bij de werkbezoeken aan Cuijk, Ede en Voorburg.

In dit memo proberen we de gedachten daaromtrent te organiseren.

Methodische kader: 5 domeinen

Waar moet de organisatievorm aan voldoen:

- Domein 1: vaststellen van eigenaarschap en eigenaarsbeheer. Meestal is dat de gemeente, zoals ook in Zutphen.
- Domein 2: gebruikersbeheer: huur en het beheer van de huisvesting. We gaan ervan uit dat het een integraal gebouw is, zonder aan partners toegekende bouwdelen (muren en schotten). In het visiestuk staat immers: "We delen ruimtes, niet is van één organisatie." Voor de hand ligt dan dat er één (hoofd)huurder en dus beheerder is.
- Domein 3: diensten en middelen. Er is onderscheid te maken tussen de integrale diensten en middelen en de gebruik specifieke (applicaties en systemen, zoals bijvoorbeeld bibliotheeksoftware). Het ligt voor de hand de algemene Diensten en Middelen in één hand te leggen, inclusief het daarvoor aangestelde personeel.
- Domein 4: Activiteiten. Ook hier is er sprake van specifieke activiteiten van de partners, maar Hanzehuis zal meer zijn dan de som der delen. In de missie staat: "We zetten in op één gezamenlijke programmering van alle

disciplines". En natuurlijk worden de activiteiten uitgevoerd door mensen. In het visiestuk staat: "We delen (daar waar kan) personeel".

- Domein 5: Uitbaten, zoals de horeca (verpacht of eigen beheer), verhuur aan derden etc.

Vormen van organisatie

Met het substantieel toenemen van Multi Functionele Organisaties (MFO's) zijn er de afgelopen 30 jaar veel varianten m.b.t. de governance en de werkorganisatie ontwikkeld.

We geven hieronder in het kort de belangrijkste en meest gehanteerde varianten weer.

Fusie

De meest vergaande vorm is die van een fusie tussen (een deel van) de samenwonende/werkende instellingen.

Een fusie kent in principe twee varianten:

- een besturenfusie: de onderliggende rechtsvormen blijven bestaan, maar hebben één gezamenlijk bestuur en/of toezichthouder. Meestal is er dan organisatorisch sprake van zoveel mogelijk synergie in de werkorganisatie (front- en backoffice, beheer, techniek, administratie, directie, programmamakers, etc)
- een juridische fusie: hierbij gaan alleen deelnemende rechtsvormen op in een (nieuwe) rechtsvorm. Dat kan de rechtsvorm zijn van een van de deelnemende organisaties. Er is dan verregaand sprake van organisatorische eenwording. Deze rechtsvorm draagt zorg voor domein 2 t/m 5

Nieuwe beheers/programma rechtsvorm

Aangezien de gebouweigenaar meestal één beheersorganisatie (domein 2) wil en de deelnemende partners niet willen of kunnen fuseren, zal er een nieuwe beheersstichting opgericht dienen te worden. Deze treedt op als huurder (domein 2) en beheerder (domein 3, algemeen). De deelnemende organisaties dragen naar rato af aan deze rechtsvorm, al naar gelang ruimtegebruik, afnamen van diensten etc. Er kan de rechtsvorm in dit soort constructie is over het algemeen een stichting, maar kan ook coöperatie(ve) vereniging of BV zijn.

Het is heel wel mogelijk hier ook dat deel van de organisatie en exploitatie onder te brengen dat voor het activiteitenbeleid zorgdraagt (domein 4). Dat kan echter ook in een aparte rechtsvorm, maar de bureaucratie ligt dan op de loer.

In deze rechtsvorm kan personeel ondergebracht worden voor algemene zakelijke (domein 3) en inhoudelijke (domein 4) diensten.

Het ligt voor de hand domein 5 ook hierin onder te brengen.

Een van de deelnemende rechtsvormen wordt beheerder/huurder

Een derde en ook niet ongebruikelijke variant is de constructie waarin een van de samenwerkingspartners de rol van beheerder van domein 2 en 3 op zich neemt. Meestal is dat de grootste rechtsvorm.

Huur (domein 2) en diensten (domein 3) worden naar gebruik aan de andere samenwonende partners in rekening gebracht.

Ook in deze constructie kan de gezamenlijke exploitatie van de gezamenlijke

activiteiten (domein 4) hier onder gebracht worden.
Het ligt voor de hand domein 5 ook hierin onder te brengen.

Huurders

Niet alle deelnemende inwonende partners hoeven deel uit te maken van een constructie, als hierboven omschreven. Ook een simpele (onder)huur behoort tot de mogelijkheden.

Werkorganisatie

In alle varianten kan de werkorganisatie in meer of mindere mate samenwerken/samengaan. Het is immers niet gezegd dat een medewerker in dienst bij rechtsvorm A niet ook werkzaamheden voor een andere of voor alle zou kunnen verrichten.

Bij een definitieve keuze wordt een juridisch en organisatorisch organogram gemaakt, waarin taken en verantwoordelijkheden worden benoemd.

In de visie van Hanzehuis staat de opvatting dat er sprake is van één gezamenlijke programmering van alle disciplines. Dat is voor de inrichting van de werkorganisatie van groot belang, vooral met betrekking tot integrale aansturing.

Een veel voorkomend item bij samenwerkingsconstructies is het feit dat medewerkers in verschillende CAO's werkzaam zijn met verschillende beloningssystemen en toch in meer of mindere mate eenzelfde soort werk moeten doen.

Helaas is het werkgevers- en werknemersorganisaties tot op heden niet gelukt een (raam)CAO te ontwerpen voor deze steeds vaker voorkomende organisatievorming.

Gemeente

Naast gebouweigenaar en verhuurder is de gemeente ook subsidieverstrekker voor diensten. Gemeenten willen meestal bij domein 2 te maken hebben met één huurder voor het ongedeelde vastgoed. In hoeverre de gemeente ook inhoudelijk één aanspreekpunt wil hebben is onderwerp van nader onderzoek.

10.2 Exploitatie Hanzehuis

De uiteindelijke exploitatie is afhankelijk van een aantal factoren, waar nadere besluitvorming voor nodig is, zoals (niet uitputtend):

- Het gekozen scenario
- De daarmee samenhangende nieuwe huurprijzen op basis van waarschijnlijk kostprijs dekkende huur (huisvesting exploitatie).
- De programmatische (extra) baten en lasten van het gekozen scenario (programma exploitatie)
- De gekozen governance en werkorganisatie en de mogelijkheden tot synergie daarbinnen
- ...

Daarom is het in dit stadium van het onderzoek nog te vroeg om daarover steekhoudende gegevens aan te leveren.

Om inzichtelijk te maken hoe de exploitatie van huisvesting en programma er (eventueel) per scenario uit kan zien kunnen we daarvoor te zijner tijd

onderstaande gegevens aanleveren. Deze schema's zijn ter oriëntatie op de opdracht, niet definitief.

Huidige exploitatie HANZEHUIS 2023 per instelling en geconsolideerd						
Inkomsten						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Structurele subsidie Zutphen	0	0	0	0	0
	Sponsoring en fondsen	0	0	0	0	0
	Omzet cultuureducatie	0	0	0	0	0
	Omzet horeca	0	0	0	0	0
	Omzet verhuur ruimtes	0	0	0	0	0
	Omzet gebruikersvergoedingen	0	0	0	0	0
	Omzet kaartverkoop programmering	0	0	0	0	0
	Omzet theatertoeslag	0	0	0	0	0
	Interest banktegoeden	0	0	0	0	0
	Overige inkomsten	0	0	0	0	0
	TOTALE INKOMSTEN	0	0	0	0	0
Uitgaven						
Personele kosten						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Loonkosten bedrijfsvoering inc WG (zie PK begroting)	0	0	0	0	0
	Detachering en inhuur (zie PK begroting)	0	0	0	0	0
	Overige personele kosten	0	0	0	0	0
	personele kosten	0	0	0	0	0
Huisvesting						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Huurlasten	0	0	0	0	0
	Energielasten	0	0	0	0	0
	Onderhoud	0	0	0	0	0
	OZB	0	0	0	0	0
	Schoonmaak	0	0	0	0	0
	Afval	0	0	0	0	0
	BHV	0	0	0	0	0
	Overige huisvestingskosten	0	0	0	0	0
	Huisvestingskosten	0	0	0	0	0
Organisatie						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Automatisering	0	0	0	0	0
	Bureaukosten/administratiekosten	0	0	0	0	0
	Bestuurskosten	0	0	0	0	0
	Overige organisatiekosten	0	0	0	0	0
	Financiële kosten en baten	0	0	0	0	0
	Overige algemene kosten	0	0	0	0	0
	Organisatiekosten	0	0	0	0	0
Communicatie en marketing						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Communicatiekosten	0	0	0	0	0
	Communicatie / marketing	0	0	0	0	0
Productiekosten						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	media en collecties	0	0	0	0	0
	specifieke kosten kernfuncties	0	0	0	0	0
	Kosten cultuureducatie	0	0	0	0	0
	Kosten voorstellingen	0	0	0	0	0
	Kosten horeca	0	0	0	0	0
	Overige productiekosten	0	0	0	0	0
	Productiekosten	0	0	0	0	0
Afschrijvingen						
		Hanzehof	Muzehof	Bij de Bieb HH	Bij de Bieb BK	Consolidatie
	Afschrijvingen	0	0	0	0	0
	Afschrijvingen	0	0	0	0	0
	Totale uitgaven	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0	0

Figuur 7 Schema exploitatie Hanzehuis

Exploitatie HANZEHUIS o.b.v. 2023, drie scenario's op hoofdlijn geconsolideerd					
Inkomsten	huidig 2023	scenario 1 edu en part	scenario 2 podium	scenario 3 prod en exp	
Structurele subsidie Zutphen	0	0	0	0	
Sponsoring en fondsen	0	0	0	0	
Omzet cultuureducatie	0	0	0	0	
Omzet horeca	0	0	0	0	
Omzet verhuur ruimtes	0	0	0	0	
Omzet gebruikersvergoedingen	0	0	0	0	
Omzet kaartverkoop programmering	0	0	0	0	
Omzet theatertoeslag	0	0	0	0	
Interest banktegoeden	0	0	0	0	
Overige inkomsten	0	0	0	0	
Totale inkomsten	0	0	0	0	
Uitgaven					
personele kosten	0	0	0	0	
Huisvestingskosten	0	0	0	0	
Organisatiekosten	0	0	0	0	
Communicatie / marketing	0	0	0	0	
Productiekosten	0	0	0	0	
Afschrijvingen	0	0	0	0	
Totale uitgaven	0	0	0	0	
Saldo	0	0	0	0	

Figuur 8 Schema exploitatie Hanzehuis per scenario geconsolideerd

Het laatste overzicht kan per instelling of functie worden aangepast en of uitgebreid.

Bijlagen

b1 Ruimtestaat en ruimtelijke scenario's

b2 Nulmeting

b3 Overzicht gesprekspartners